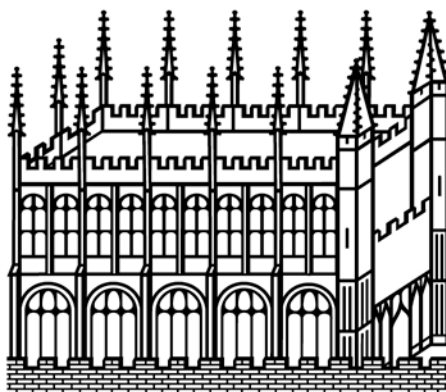

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries
and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-
ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

دیده عقل آنزان بر خفته خواجه چشمت حاجت آن شد باز دلوا و در آب پر شد ای کباب رومی خود در دست پامی و تو نکردی آن نماز اینچای تمام از حدیث عشق گشتند خراب در میان جان لکلیف نیست از همه کاری بودا و رطلال در جمال حق جلال حق بدید یک ره و یک کعبه کدک شعی آن فیضی بیکسی افکند و آنما افسانه گفته چون رهنمای رهنمای راه را از خدا خواهم همه پالودگی تا شود از لطف تو بدر شیر رهنمای مومنان اندر جهان ای خدای روح قدسی ملک رحمت تو مصطفی و مرتضی ای خدای عابدان خالصان چون عشقی حد غایت جزو زندگی دادی تو او را ز نور و ارباب از خویشتن ای گل از کرم و الله اعلم بالصواب	پیر و اصحابش بطینت شدند سر نهادند آن همه فتنه جو دلوار در چاه افکند از خیا آمد اندم پیش شیخ الصفا پیر و اصحابش بکفایت تمام چونکه آن حالت بدیدند آن فقر هر که اصل شد بر و تکلیف هر که باشد در وصال در کمال هر که واصل شد جلال حق بدید بهر که کن ای دست تا واصل شوی بادشاه راه نما این بنده این فقیر با حقیر میکس رهنمای رهنمای راه را هست از سر تا پیا آلودگی بادشاه دست این مسکین ای خدای آشکار و نهان ای خدای عرش کرسی فلک ای خدای انبیا و اولیا ای خدای عاقلان کمالان ای خدای بی نهایت جزو ای خدای جزو حیوان طیب محو گردان ای خدا بملول آن خطای رفته را تصحیح کن	با تو بگذارد درین موضع نماز در مقام سجودی مخبول تا که آب آرد در چاه آن شیر در تعجب ماند سپید و لعاب آب یمن آمد و پیش رو ازین هر موی و خون میکید هر می عین صالت حاصل در مقام بندگی او چه کار هر که آن شد اسم با و چه کار هر دو عالم را یک از زخمت بهر که کن در راه تا گیری سبق دائم اند و بگین مستمند رهنمای این بنده نام در رحمت کرده است پیشین در گذر از کفر و ایمان نصرت و ده تا شود همیشه حار رهنمای بنده را اندر عیال ای خدای کوبان مانت ای خدای مومنین و مسلمین ای خدای صوفیان ابدان ذات تو بر تو ز فکرست بیان نظاره بینی باطنی یا عجم گر خطای رفته باشد در کتاب	گفت لقمان صالح آید فراز چشم اندم از خودی شیرین پیر یا اصحاب قصد چاه کرد فی نیاید دل و در آب اغریب شیخ اندر چه فکند آب با شیخ دست از خرقه برین آن زمان گفته لقمان اصل هر که باشد در جمال ای نملار هر که جان شد جسم با و چه کار هر که واصل شد همه خرم جست و آنندین جا نماز مود حق این گدای بینوای در بند رهنمای خسته با و در راه هست بملول از قدم تا گناه بادشاه رحم کن بر جان من بادشاه نفس شد بر من سوز ای خدای این جهان آنجهان ای خدای پرو بجزو آفتاب ای خدای انبیا و مرسلین ای خدای عاشقان عارفان ای خدای عالمان عالمان اولین آخرت ای کریم قاربا بر من مکن قهر و غنا

بار دوم علیه طبع پوشید

تمام شد

بمقام کهنه در راه پای ششده

بگذران خوف و رجائی و کما	نامانی مبتلا پایان کار	در خراسان بود قطب انداز	شیخ عالم ابو سعید آشتیانی
در کرامات مقالات	بود آن مرد خدا و خورشید	در شریعت پیشوای عالم	در طریقت رهنمای صوفیایان
در حقیقت وصل برحق بود	و اشراف عشق مستغرق بودند	آن مسافر آمار از پیش شیخ	آبله افتاد در پیاپی بچو شیخ
شیخ گفتش کی جوان بجز	آبله افتاد بر تن شد گوی	در جلیسان بچو مردان بچو	تا از اسرار زمان بانی خبر
در جلیسان ای فقیر نو بین	صد هزاران عالم پر نور بین	در جلیسان بود بین جان جهان	سر نهانی شمع هر دم عیان
در جلیسان دانشی یاد او کرد	شاد و نشین مرد تو در بدر	در جلیسان جمال حق بین	در جلیسان عیان حق بین
در جلیسان در خدایا بگویند	جان لور ره حق شاد گون	بچو مردان تکیه کن بر کعبه یا	آبله از تن بر تو بسیر یا
بعد از آن منی جمال و الجلال	اندرین منزل بود عین صال	قطره اندر قطره یا اوقاف	نوره خورشید بالا اوقاف
قطره اندر بحر نیاید	قطره مانده همه دریا شود	محو گردد صورت آفاق گل	خبرها کلی بدل گردد بدل
او نماید آفتاب با جمال	هر دو عالم محو گردد و جلال	آینده آنکه گفت عطار مرین	در کتاب منطق الطیر از لقین
سایه در خورشید کم گردد	خود همه خورشید گردد و لعل	گفته عطار خود از مغرب بود	لیک اندر صمد لیس فقر بود
گفته بملول از جانان بود	هر چه گوید آیت برهان بود	گفته بملول را توحید ان	دانش در ترک و در تجرید ان
شیخ لقمان بود در عین صال	محو گشته در جمال و الجلال	از وجود خویشین فانی شده	در بقای حق بحق باقی شده
از خودی بگذشت آن مرد خدا	و اتحاد وصل بود آن صفا	و از سلوک از طلب گشته بود	با جمال اندر طلب پیوسته بود
نوکر فکر و زهد و تقوی شوی	جبه وصل حقیقی دوخته	قال و قیل و علیم و تقلیدین	ترک گردد آمده اندر عیان
محو بود اندر جمال آن پاکباز	زان نکردی کا پیکار و انوار	هست خدمت بر وجود مکار	چون جودت محو شد رستن کار
شیخ با چون از خودی خود پرست	در حریم حضرت سبحان هست	آنکه باشد دانا اند جمال	کی بود در ذکر فایز قیل و قال
آنکه یا سلطان نشین در وصال	کاندر خدمت بود عین صال	شیخ دایم محبوب داند جمال	سحق در پیش بودی بی جمال
در بخارا بود پیری پاکباز	گفت لقمان می نبکد از دانا	میروم اول الفیرایم نماز	بندگی باشد درین بهی نماز
در زمان بر خاست اندر قفا	بود او با چیل مرید پاکباز	دست جنابیند پیر حقان	خیل شیران پیش آمد بران
هر یکی بر شیر تر گشته سوار	تا زیانه ساخته از پیش ما	همچنان میشد بر آن فنون	شیخ را اعلام دادند از درون
شیخ بر دیوار نشست آتران	رفت آن دیوار چون ارسلان	از فقیران شیخ را دیدند دو	از قدم نافرک گشته غرق بود
بر شسته بر یکی دیوار شاد	میرود دیوار در راه محو باد	پیر گفت آندم فرو و آمد شیر	من ندیدم آنچنان مرد و پیر
با قدمش تا خیال آن مجاد	ماورین هچا کریم و کی قباد	چون رسیدن آن پیر کید	در قدم او نهادند جمله سر
اندر آن صحرا یک چه یافتند	بر سر آن چاه منزل ساختند	اندر آمد آتران وقت نماز	پیر و اصحابش قفا در نماز

هر که در دنیا یکام دل شست	هر که در راه خدا او پرورد	هر که باشد قبله دنیا اما	ماند اندر آتش سوزان مدام
هر که او دنیا می خواند ترک کرد	کرد نقش در نیامد هیچ فرد	هر که از دنیا می دل بپایند	در ره تو جید حق باشد محال
هر که بپندد این جهان برین شکست	در ره تو جید حق باشد تیر	هر که از دنیا می دون زادت	از نفیج جاودانی شاکست
هر که از دنیا می شغل او بر	بر سر ریخت الما و شغل	هر که ملک این جهان بر باد	بر نفیج جاودانش شادنا
هر که در دنیا پیچری نگردد	از نفیج جاودانی بر خود	خانه نفس است دنیا سر	بگذر از دنیا و شو صاحب نظر
هر که او در راه شیطانی بود	بیشک در کیش نفسانی بود	هر که رحمانی شده اندر جهان	خاک او بهتر ز خون دیگران
طالب راه خدا باش ای پسر	از ره شیطان ملعون کن	در ره تو جید حق مردان	همچو محزون بیدل دیوانه باش
راه رواز جان دل امی دگر	تا شوی در هر دو عالم نامد	بگذر از نفس سیمی ای فخر	عاشقانه دامن مردانه گیر
نفس سگ را اندرین خواهی	جان خود در راه خود ایشان	پای اندر راه و در ره دوست	بگذر از کون و مکان آفت
چند کن تا درین منزل رسی	در حریم واصلان مسکن رسی	یا ولی و یا بنی باشی مدام	در بهشت عدن آنم شاد کام
گر بمانی اندرین چاه همچوان	در بلای و رنج مانی جاودان	و انما یاد در بود آن مرد کا	در دین اگر داند شکست یا
و انما در راه حق گریان بود	و از ضعیفی چنگه نالان	روزی شنبه شسته بودی روزه	و انما اندر بگین و مستمند
گاه او را در چاه و در سر	گاه در دسینه و پشت	در محسنی در دل او کار کرد	جان و دل در راه حق ایشان کرد
در ره دین بود او مردانه	در ره او بود بس فزانه	آتش کار بود در دین ولی	بود آن محبوب الهی
بود یاد در آن دلی پاک دین	نام او کردند بود در دین	در در بگین تو در راه خدا	در دامن هر راه صفا
همچو بود در دل کن در خستیا	تا شوی در راه معنی شیا	همچون سلمان باش در میان	می نباشد ستر این امر یو
بگذر از غیر خدا و مرد باش	در ره تو جید حق با در باش	راه مردان مرد آدمی پسر	در در بگین بگذر ای پسر
بگذر از کون و فضا و راه	در حریم حضرت اندر	چون کند کردی کویش مرد	بعده خوف و رجا آید پسر
بعد ازین می آید خوف و رجا	شادیت با غم بود امی	بگینان با وصل باشی ای فخر	بگینان در بحر باشی در خیر
گاه شاه و گاه رعیت آید	که بگام و گاه سیرت آید	گاه باقی گاه فانی آید	که نهسانی که عیانی آید
گاه طالب گاه مطلوب آید	که محب و گاه محبوب آید	گاه دغو گاه در میان آید	گاه شاه و گاه دربان آید
گاه صوفی گاه صادق آید	گاه عابد گاه فاسق آید	گاه عامل گاه کامل آید	گاه عاقل گاه جاهل آید
گاه از ترس خدا بگداختی	گاه اسب شادیت تیاختی	اندرین ره خار با خراب بود	اندرین ره عشق با غوغا بود
اندرین ره زهر با نوشید	اندرین ره عقل با نوشید	اندرین ره در دبا دربان بود	اندرین ره وصل با بجان بود
اندرین خوف باشد یا رجا	اندرین ره امن باشد یا بلا	گر درین منزل بمانی ای فخر	گاه باشی شاد که باشی آبر

از وجودی خود ز خود فانی شد	در بقای حق بخت باقی نماندی	دید که نفس بهسم بر و خشتن	این جهان را آنجا که این است
عشق و عاشق هر دو را محو کرد	ساکت طالب همه مطلق دان	یا منتن آنجا بود نامانتن	گم شدن اینجا بود پیدا شدن
بعد از آن بینی اغیس جان پس	اندرین ترل شوی روح نفس	و آنجا بسته باشی با خدا	فانی از کبر و نفق و از هر دو
روح تو در خلوت جانان بود	در حریم وصل با رحمان بود	یک زمان غافل نباشی از خدا	و آنجا از نور حق گیری غیا
سر اسرار خدا حاصل کنی	جان دل در معرفت کاملی	در جلیسان با خدا و مصطفی	در جلیسان با صفا و با وفا
بود در پیش غلامی ای غلام	سال مه اندر سفر بودی ام	بارها در راه مکه رفته بود	بس ریاضت هاله او خود کرده
عمر خود را در سفر بگذراند	بهره او از سفر نمانده	بعد از آنش گفت بر خیز و بفر	تا نگرود بحال جانت گرو
پس نخل شد آن سپهر چون نخل	عشق در خورفت کاشی نخل	چون سپهر را حال خود آمد پدید	پیر زالی در برابر شد پدید
هر دو چشمش از برق دندان	چون بیدار شد دل شد گداز	یادش آمد آن زمان از قافله	در دلش افتاد اندم و لوله
سیر برهنه پا برهنه شد بر دل	از دلش میرفت هر دم موج	هر که میبیدید او از مردمان	می پرسید آن زمان از کاروان
بانهی گفتش که ای جان پید	قافله رفته تو ماندی بنجر	بشنو این رمزی فقیر با بصر	وصف حال تست قفسه بصر
قافله را ره روان دین بدن	راه رفته و رسید به جان	در بهشت عدن این دم وصل	محو شدند در جمال و الجلال
شهر بغداد را در آنجا کعبه دان	در تعجب مانده در لون آن	هست آن جلاله اینجا خندان	چشم تو گشتی در غرقه درمان
ای پسر طالح را تو دیوان	گفته او را سر سیر تو بود آن	بجز دنیا آب شیطان آمد	لاجرم در کشتی تیان شد آن
در طلسم کشتی آن دیو پلیس	ص هزاران خلق دید و دید	در طلسم کشتی آن دیو ترند	ساکنان را گشتند پای بند
در طلسم کشتی آن دیو پیر	زشت را بنمود پیش چنان	در طلسم کشتی آن دیو یحیی	طالبان باز داشت از اذن
در طلسم کشتی و لاله گری	دیو را بنمود پیش چنان	چون بود راه تو در کشتی جسم	قصر را بنمود اندم از طلسم
دختر زیبا چو رخ او را بنمود	بود زشتی و تر از زشتی سود	دل زد دست خود بداد ای غلام	همه بان رفتند در سمری و ام
عاشق دنیا شد بی فتنی زد	در بلا و رنج ماندی بالیست	دختر بنمود دنیا بس ظریف	در لقیقت بود زانی بس ظریف
همه بان رفتند چو در فتنه	گام خود در راه حق برداشتند	تو بماندی اندرین کج و فساد	هر دمی کعبه نمی آید بیاد
بیروی بر سود می پرستی خبر	قافله رفته بماندی کوثر	هر که او در کون ماند چنین	کی رسد در قرب رب العالمین
هر که او در بند دنیا مانده است	بیشک او از حقیقتی مانده است	هر که او در بند دنیا باز ماند	از حیات جاودانی باز ماند
هر که رومی او درین عالم بود	او کالافعا مست که در کون بود	هر که در دنیا می و ن مانده است	از بقای حیات چون مانده است
هر که از دنیا می و ن بود	بیشک اندر آنش سوزان بود	هر که را محبوب او دنیا بود	در حبس و دامن عجب بود
هر که در دنیا بچسبیدی باز	تو یقین میدانی که از راه بود	هر که در دنیا کند لاله گری	بیشکی است از تو می سر

چون در آمد آن جوان با فدا هر یکی گشته در کار خویش پس عجائب با همی ناکون تا که یک ملاح خواندش ای اندر آدر کشتی ای مرد خیز اندر آدر کشتی ای مرد لطیف اندر آدر کشتی ای مرد جوان اندر آدر کشتی و میر و دست اندر آدر کشتی و بنشین خوش شد ز گفت آن لعین او غلط بر سر آن قصر یک خضر پناه دل دست خود بدلان بر وفا خاک بر سر کرد و در خون افتاد راه را حج بخورد ای محسین گفت شمع و شادی بی بد چون که عشق آید تو خوبان عشق آنجا ره نماید مرترا اندرین ره عشق باید سپهر در شد و همان جان عاشق هر که او را اندرین ه در دست در در بگذرین بگذر از همه در گذر از ذکر فکر و حال میل در در از همه نمون بر وصل یا در در مار از خود غمی بکرد در در مار از جهان آزاد کرد	در تفتن آمدند حج پیاده عاشق خود کرد و گرفتار خویش خویشتر را هر زمان مجنون کرد او کشتی روان بر سر تا به بی بی انطرف صد آیین تا به بی بی حسن اطراف ظریف تا به بی بی انطرف ابرو گل تا به بی بی انطرف چشمان مست تا به بی بی انطرف صد پناه رفت در کشتی و شد زانسو قفا بد به پشت جسم او حال پناه گشت عاشق بر رخ آن کار عشق او از پرده بیرون و افتاد مفلس و بیچاره در انداخت بی زار این حاصل کجا می بد اندرمان شایسته رحمان شوی عشق آنجا در کشاید مرترا تا شوی در راه معنی با در شد و مشوق در بدلان خاک بر فرشت که گسست در در باشد پیشوا اندر همه در در بگذرین بر خود کوشش میل سر پنهان کرد برین آشکارا در تقای حق بخت باقی بکرد در آمد جان را بشنا کرد	هر زمان در هر دمی میدید هر طرف هنر گامه استاد دید همچنان میرفت تا و جلایه اندر آدر کشتی ای مرد جوان اندر آدر کشتی ای مرد جوان اندر آدر کشتی و بنشین پناه اندر آدر کشتی ای مرد نر و سو که کشتی ای لطف بر کنار ه شطیط کی قصر می بد در زمان چون دید آن زور در نقان آمد دست آن کار از خود را پیش آن معشوق در خوش گفت آنرا کن زیار پند من شنو خود می خود بیار پند من شنو برو این راه را گر تو اندر راه حق عاشق عشق را در دمی بیایم در گذر از زنده تعلیم بیان در آمد اندرین ه پیر راه در در بگذرین ترک فانی کن در در و زمان دل آمد است در در مارا برد اندر غر و جان در در مارا داد هر دم خلع در در مارا کرد دنیا در جهان	صد جهان خلق را میدید هر نظاره بهر سو میدید در تعجب ماند چون کشتی بد تا به بی بی انطرف صد پناه تا به بی بی انطرف صد پناه تا به بی بی انطرف صد پناه تا به بی بی انطرف زلف سیاه تا به بی بی انطرف روی نگار تا قریب آید او را هر غم چشم او هرگز جهان نمی دل ز دست خود را و حال جابه را بدید بر تن تار تار گفت جانم از غم عشق تو مر گفت با او ز شمارا کجای تا که عشق آمد درین پیش پای تا به بی بی حضرت اندر راه حق را آنرا همان لایق در در باشد در د و عالم سنگ در در باید اندرین ه عیان هر که با او راست شد آگاه جسم خود را باز در د و حال در در همان دل آمد است در در مارا برد اندر غر و جان در در مارا داد هر دم خلع تا به بی بی سر نهانی عیان

باز بعضی کور و پیر و پخته باز بعضی زرق و ساق و پش باز بعضی در پی صدم و تنگ باز بعضی مکر و تلبیس اند باز بعضی در پی جاد و آمدند باز بعضی در خیالات و هوا باز بعضی را بخیلی راه زد باز بعضی در غم و اندوه باز بعضی بادشاه ملک دار باز بعضی قاضیان شدند باز بعضی عقل نشان پدید باز بعضی عاشق باغ و سرا باز بعضی در علوم و در بیان باز بعضی از شدت اندیشه باز بعضی صوفیان و حضو باز بعضی عاشقان و مستند توجه دانی تا که امی و روی بگذر از کون مکان امی و دین همچو مردان بگذر از کون فساد	از ره تو حسد معنی بجز روز و شب در بند نام و کین باز پس ماندند از خاک سنگ اندرین ره همچو ابله پس آمدند در ره عشاق آزاد آمدند بر نجاست گنج و کینه پس صد بنان رسیده شان با گاه تخته الاطرب می خوانده باز مانده از طریق کردگار بجسم از راه کی آگه شدند بجسم از عاشقان درو بی خسر از بارگاه کبریا عقل خود را کرده شایع و عیا اندرین ریای بی پایان راه می رفتند در یک و غم و بجبه و وصل حقیقی و دوست وز که امی و بدان که رمی تارسی در قرب العالین تا که بنده بایست صد کفایت چون نماد رنگها صادق	باز بعضی ملی را آمدند باز بعضی در پی بند و پش باز بعضی در حیل و گداز شدند باز بعضی در فراق و کین شدند باز بعضی در غم و این حال باز بعضی در تکرار مانده اند باز بعضی کمتر و کافر شدند باز بعضی در عمارات جهان باز بعضی چاکر و لشکر می باز بعضی عاقل و مسکین شدند باز بعضی عاشق زرد و کمر باز بعضی بند و شست خاک باز بعضی در کوه و در سحر باز بعضی صادق ره آمدند باز بعضی زاهدان از ترک خود صد هزار آن درین منزل بود آن نه زان تست مردانه در گرسانی اندرین کون فساد آتش زان همچو مردان و دکان آمران این راه را لایق شوی	از ره حق کور و گمراه آمدند روز و شب ماندند از کار خویش نزد خست هر زمان می باختند در ره حق مرتد و بی دین شدند باز پس ماندند هم در خاک پای ناسر و در تحیر مانده اند در ره مردان حق هیچ آمدند عمر خود بر باد داده را کمان از ره حق باز مانده از خری باز بعضی جا بل بد کین شدند از ره حق باز مانده بخیر کی کت بر و از اندر لایمگان راه می جویند در ریای جو در ره عشق حق آگه شدند گفته اند رخ و رنگ و بوی هر ره را صد جهان حال بود عقل را هم تو زدیوانه در عمر خود ضایع کنی بر باد تا بسوزد رنگهای لولون

حکایت بر ناطق و انجام احوال خیر مال آن لطیف

بود بر نامی ناطق و ماه رو روز و شب در غم و تنفس بودند تا که مان و در می در آمد درش از ره برداشت شد و فافله	پیش خلق عالم او را آبرو جای همچون چاکر و چون کفایت از خجالت کار او شد شکاش قافله می رفت هر دم حله	بود هم میر و گزینان او با رویان خطای او سر عزم کسب کرد آن دم غلام آنچنان می رفت هر دم و تان	و اتحاد عشق دل ریشان بود اندر خدمت او جوهر پس و اع کرد و خیشان تمام تا رسید آن قافله در باغ واد

جسم خود را در ریاضت خسته غیر حق در پیش افانی شد در طریقت راه روی مردانه پس کرامات و مقالاتی می فاضل حق بود آن مرد خدا سالها در راه حق بود پیشوا مرشد بود او لقب نوشین پیار صد مرد مرید معتبر در ریاضت نفسهار خسته از خودی خود بگل بریده اند بود پیری در میان شایع در حقیقت جان دگر داشته بود نام او ابو بکر و فقیر مریدین سالها فرستادند عقل من را او دیوانه شد من ندانم تا درین چونم لیک ما اینج منزل در راه بس دم منزل بود خوش جا چاری باطنیت باشد پس چون فردائی تو در کون و هر یکی راه گرفته اختیار این همی گوید که اندر راه است اندرین منزل همی مانده اند باز بعضی حکمت نوشته باز بعضی در نجوم و برنج	ز خودی خود بیرون فتنه در حقیقت سر نهان یافته روز و شب خدمت الدنیا یک زمان شب بود آن یکبار صد هزاران مرد دل پاکشود سعد بودش مریدان جهان هر یکی در راه دین مردانه جمله یکتا گشت اندر جان در شریعت موی می افشانند در راه توحید حق نوشیده اند شیخ را پیوسته با او بود کار یک شبی در پیش شیخ ایستاد هر زمان کین آه بی پایان هر دم حیرت فرو گیرد تر چند باشد منزل این به کوه منزل اول بود کون قصاد سوی نشست جلالتی فقیر منزل پنجم جمال با جلال هر یکی حکم کرده ز خود این همی گوید که راه نیست این همی گوید که رهبر آمد باز بعضی قال را کرده اند باز بعضی طبیعت مانده اند باز بعضی در نتائج مانده اند	زیده نفس دوی را و خسته و انما در عین حق دانی شد بود آن صاحب بی بسیار داشت آن مرد خدا می خوی صافی و عاشق بود آن مرد آن ولی و برحق و کان سخا مثل او مرشد بند در انجمن بود اندر خدمت آن ابر دید که انعیار هم پر خسته در طریق عشق صاحب بی می نیاسود از شفاعت و سالها در سوختن در سست او بعضی دل ز صحت می خود ندیدم اندرین هیچ کس از خودی خوشتر نگاشتند هر نفس از عشق غرق و خوش چار بگذر پنج بنشین در گشت شد بسی جانها درین منزل اندرین منزل شود روح نفس صد هزاران خلق بی قیاس روز و شب با هم گشتان گزاف سکه نایب نیست او مرد خدا هر یکی در کار خود در مانده اند و از ره حکمت سخن پر خسته باز مانده فارغ از سر و رنج	هر دو عالم را فرو شستند در شریعت راه جانان یافتند تا کمال خویش حاصل کردند و انما در سرب بود و بانیا گویی از میدان بخت فزاید صد هزاران خالق آورده بود با کرامات و مقالات عیان در طریق عاشقی فرستادند سیر کرده در فضایی لامکان در طریقت سیر دین باشند شربت معنی بجان نوشیده اند زانکه بود آن شیخ را اسرار گفت ای شیخ جهان پاکیا هر زمان این بی دران هست کرده ام که اندرین به پاس کی رسم در کام خویش خجسته ای بسا کس اندرین بر نهاد چون گذشتی رستی از تار سحر اندرین منزل بود دید جمال هر یکی را پیش آمدنیک و بد و آن همی گوید که چه جا نیست و آن همی گوید که بهتر آمد از ره تقلید داده صدان همچو کوران و دیعت مانده اند از خیال نفس خود در مانده اند

شیخ را رحم آمد و پا بر کشید یک زمان چون مرد باشد پیش پیش چشمش شهنشخت مرده همت دارد بغایت با کمال منم انم ان مان من گم شدم دل بدست آور که دل بهشت خیمه خرگاه را در هم کشید چون رسیدند نزد شیخ را بهر پس زبان بکشود محمود انزما در سرخسیتی بعضی در جهان روی اندازیم کایجا بنده ام بر میان بندهیم اینجا با صفا حق تعالی شاهیت داده خبر چون کمال خوشتن آبی قبار بعد از انش گفت پیش کی قبار دین چون شیخ قومی به شمار شاه دید او را از تو رفت انجین قومی که دید می رسند شیخ ایشان باشد این صفا	شاه با لشکر ز راه آمد دید یکدی میباش اندک پیش او بهفت و پنج و پنج افشود هست محو اند چنان و حال انجنان چون قطره در قلم شوم تا به بینی خوشتن به معانی قبه پیر و علم را بر کشید هر سه افتادند گشته بنجیر گفت ای خاص قطب ما هر کجا خواهی بهمانجای غیا روز و شب به خدمتت فانی سفر با گردان کنم ای مشوا خوار بگذر این شهر را به خبر وارهی از خسر و از کی قباد رفت شاه روی به پیش جمله در خدمت ستاده مرد باز شیخ او را ازین عالم بود از سبک مایجان دل وند حق تعالی داد او را عطا	پس حسن رفت یافت اشقی بیبستی دارد بناید و ناک اینجهان انجهان یکقطره من چو دیدم روی من خدا بعد از انم شیخ را آگاه کرد پس بفرمود آتروا شاه جهان پس ایان خاص سلطان حسن شیخ شان بانوشتن آورد با خشت از معنی زنی بر مونا بر امیدی آمدم از راه دو بگذرم از بادشاهی جهان آن برادر گفت ای محمود شاه در ره دین خدا مردانه باش آتروان تو شاه باشی باقی گفت بنگر تا چه می بینی کنون در میان جمع مرده همچو نور گفت ای محمود پنجاه و دو جمله اندر خدمت مران بود نام او باشد محمد ای امیر	هست نقمان قطب عالم شوی صد هزاران جان کند و دم پیش چشمش ای شکر گردان هوش از من خست افتاد و دم با خودم آورده و ره کوتاه کرد کی فرو و آیند اینجا اینون هر سه رفتند پیش شیخ انجمن دیدم اندم روی شیخ شادان قلعه و تخته خانه را کردی فرات تا بود ما را ازین صحبت حضور اختیار یا مست خواری جهان لشکر اسلام را هستی پناه طالب در دل دیوانه باش از همه عالم تو باشی بی نظیر چون نگه کرد آن امیر و فون جمله را ارشاد دادی از حضور از وفات ما و اندر عدد روز و شب طاعت سبحان او بمعنی و بصورت بی نظیر

حکایت امتداد حیات شیخ نقمان تا هنگام بعثت حضرت صاحب الزمان علیه السلام

بود نقمان چون محمد شد پدید سیرا آمد بجان در یافته لیس فی جنت و ایند کوه سیرنی جان اعیان میکرد عارفان جمله از کمال شدند	آن در اسرار معنی کلید مکرب معنی درین ده چخته مشر او را و را می برده بود جسمها را همچو جان میکرد عاشقان و محبتش وصل	مرشد بود او بغایت با کمال من ترانی را بجان نخرید بود در انا الحق بود و ایمان سالمکان از نمون آن پیوست زاهدان ترک نمود از ترک	و اتحاد قرب بود و در محال سراحد را در انجا دیده بود عارفان عاشقان را عطا طالبان او کشور اندر خوا اختیار خویش کرد هر کس

پس ایاز خاص گفت ای ز دیبرج قلعه و قلعه شکست رفت خشت آورد پیش شهر شاه فرمود آنرا یکی کشان با چنان کردند آن مردانه هر دلی کاخجای و شیطان بود بت شکست آن در شرعی جمله مردان شفیع نوشوند دید سلطان چون کرامات می چون بده فرسنگ شیش آمدند پس حسن گفت آنده شهریار پس حسن را راه شد اندم روان گفت ای شیش جهان نامور اسپهانشان جمله در راه مانده شیش گفتش کاترزان می می اهل دنیا را کجا باشد خبر آنکه دادم بر سر جامست کبر آنکه ماند با خداوند و سر با کلاه و با قبا و با کم پا سپاه و لشکر و طبل و علم یا حکیمان ندیمان طریف با بزرگان جهان طمطراق آنکه او را باشد صد رنگ بود شیش چون بدیش که بیضا شد بار دیگر چون بکار آمد حسن	شاد و بنشین این با این کار آن زمان می بدیدت بشکست بر رخ آن خشت بد خطی نگار بت بیارید لب و زین اینان آتش اندر بت زندان شهر کرد شهر کفرستان شهر جان لاجرم نامش شد شاه ولی در طریقت هم رفیقی تو نمود رفت را بجا پیش شیش معنوی اسپهانشان جمله در راه آمدند دو پیاده پیش شیش نامدار تا رسید آنجا که قطب رفیق آمدست محمود پیشیت افکر یک قدم زمان جاگیده زانده شاه را با عاشقان حق کچک از درون ساکنان خبر کی خبر یابد بگو از ترک مرگ کی رسید در راه مردان کی شود از حال ما و خبر کی تواند غوطه خوردن در علم کی رسید در راه مردان طریف کی خبر یابد ز درواز فراق اندرین که کی بود جو یا بلو پس لضعیف آمد از خود و حده گفت ای خاص خدای من	حق تعالی داد نصرت اقبال شاه گفتش خشت را کو بر بر نوشته نام قطب اولیا بت بسوزانید شهر کاوان نفس چون بت را بسوزانید شهر شیطان ابلیس کن خیر بت شکن تو نیز بر دم در حضور شد شفیع شاه لقمان مایه با بزرگان حریفان و نیکم همه میگردد و بیو دی تنو چون روی آنجا بعزت باش چون بدید از دور روی شیش تا به بیند روی شیش نامدار شاه یاری بده ای پاکبان شاه را با عارفان اهل حق عامه را با طالبان دل کباب آنکه دارد هر دمی صد غرق با غلامان لطیف و ماه رو با دشاه این جهان تخت زر با ستوران دلیران جهان با سر و باغ و سلطان و غلام در هوای خوشترین ماند چونکه گفت اینکته باشی خوش رحم کرد آن ساعتش شیش کباب لطف کن تا شاه آید آن زمان	از بهد خشتی فرد آمد چو باد تا به نیم خشت را می محترم شیش لقمان معانی و صفای جمله را ویران کنند در یک زمان تا به بینی سر حق را آشکار شهر جان این بلو و گوهرست تا بیانی بحب خانه شهر نور عاقبت محمود شد آن شهریار میشد ندره پیش آن حکیم بودنی چون بود بود او بنو در ره عزت بجز دست باش در تضرع آمد و اندر دعا از مجانب تو هست آن شهریار تا به بیند روی شیش شاه با کی بود و وصلت بکوی حق کی بود و وصلت درین خیر کی نشان یابد بسوزان دنیا کی بیاید اندرین هزار رنگ بود کی به بیند ظلمت اندر روی کی رسد در زمره صاحبان کی رسد در راه مردان مجامع لاجرم از راه معنی مانده خود حسن آنجا فدا شده بود بازش آوردند از ضعف ترا تا به بیند روی قطب رفیق

گر ز دنیا و ز عقبی بگری هر که در راه محمد راه یافت میگر آید در راه محمد شاد کور را خود از رخ زینا چه بود راه مردان او توحید است بت پرستی راه شیطان است	بی ره احمد تو هم در گری سیر حق را از دل آگاه یافت فهم کن معنی الله بهمد گر چه داند تا چه بانگ آید منرش تجرید و تفرید است بت شکستن راه یزدان است	راه راه او ست هم دنیا و دین احمد است اینجا احدی مگر هست این سیر را ز جانی که کوره که از راه عقبی مانده است بگذر از هستی خود یکبارگی بت شکن در راه حق ای مگر	سیر حق را با تو گویم آشکار سیر این یکی شناسد کور روز و شب ز بند دنیا مانده تاری در عالم بی یاری تا نباشی در قیامت مسر

حکایت مردی پاک باز که در راه بی نیازی سرفراخته بود

بود مرد پاکباز سرفراز و ایام در جنگ کفالعین خلق او را خواستند جی صندل و لشکری کرد آتزان آن شهر شیر مردان خدا در یقین شبه سپاه خویش را بر کشید چون سواران لشکر شدند چشم عالم آنچنان لشکر دید اینچنین میرفت آن لشکر روان قلعه را کردند درهاستوار پس سپه را برکشیدند آنرا مشرکان چون سنگها انداختند شبه سجا آورد آنچو جنگ بود قلعه را پرورد کار با بی نظیر دیدم دی انشسته غرق نور قلعه بریم نجات در ساعت ز دلقعه قلعه را ویران کرد	در ره حق بود با سوز دنیا بود آن کجی در روی زمین می پندیدند آن بت آشکار بود آن لشکر تقرب صندل و اما در جنگ کفالعین و امن چرخ فلک در چون غلغله افتاد از ایشان چون همیج لشکر نیز زور ز دنیا تا رسید در بلاد مشرکان اندر آن قلعه بودند چندین وزنواره سنگها کردند در لشکر محمود جنگ آراستند کس نداشت آن قلعه کشود کارم افتاد دست یارب دگر گردید گردش ستاده خیل گفت ای محمود کارت گشت کار دشوار آتزان سان کرد	نام او محمود بود ای باهر بود یک دیر مگر در سومات شاه چون آگاه شد از کارش بود اندر لشکرش مردانه جمله در ساز و سلاح آراسته شب حکیمان ندیمان آنجا بانگ برد ابر در خواست از بود به قصد پیل با گریه مشرکان اشدر که در سپاه بر وینا از قلعه اندم آمدند لشکر محمود در پای حصار قلعه بود و سخت پراز کافران شاه را آمد از آن حال ملال سرمسجده داشت آن شه در غا بود خشتی در کف آن پیشوا لشکر او خود عیان دیده چشم غلغله افتاد اندم در سپاه	از ره و پیش خدا بود خیر یک بت بود دست انجان نام از خیال فاسد و پندارشان همچو سام و همچو رستم در نذر در مصاف از میان خود برخواست مشورت کرد و سپه پریشان جزش را سر رسیده تا ماه در خوری زد از برای دشمنان شاه محمود هست بد عالم پناه دل پر کشید دید پیرم آمد بود استاده بقرب صندل عاجز آمد لشکر محمود از آن گفت یا حتی و قدیم ذوالجلال ناگهی ز دست رفت آن پادشا ز دیر برج قلعه چون آتش کا نذر آمد از هوا خشتی چشم شاه از آن غافل غیب خود گما

این را هست امی طفل ترند خود پستان اندرین گهرند عشق را بگزیند نفس را نفس را آنجا حجاب ادهان این تمهید است نه راه هوا در ره تو حید جان ایتار کن اندرین که کالی باید شکوف صد نهزاران خلق حیران مانده عاشقانه آتش زن رو کوک چون نمانه نفسها اندرین چون ترا باشد کمال در حق هر که بینی آن تو باشی بیشک عش فرش لوح مرکبی قلم گشت و چشمت بنو خویش باز جد کن تا جوهرت آید بچنگ داده بر باد عمر جاودان جمله را یک بینی امی و خدا تنگری از هیچ سوا می مردگار هست پیدا لیک پنهان عشق با عشاق بین آمیخته گفت پیغمبر که ما خواندیم و انموده سر اسرار قلم سرتق را رهنمود از لطف حق عارفان این معرفت دریابند ز هر عالم محمد آمد دست	راه شیر انست مرد و شهمنه از طریق نیستی آگه بچند تا شب تاریک گرد و مجور این سخن از دل آگاهان راه تحقیق است راه مصطفی دیده را در بار زو دید کن تا کند غواصی این بحر ژرف اندرین که را گر بیان مانده تا بهی از نقشهای لعل و لعل آن زمان نقاش یعنی عیان خویش را هرگز نه بینی جوهر حق چه ده وجه صد نهزاران چو از تو شان شد اسم عالم علم قدسیان ریات اقتدار دنیا تا بهی از کبر و از صلح و جنگ یک زمان آگه نه از سر جا تا نباشی در مقام احوال و انما از عشق باشی بهیتر کی بود خفاش آتاب دنیا روح اندر خاک او آمیخته همدگر را آینه در جان شدیم آوردیان در معنی از خدا در ره حق و اودمان سبقت تا ما با سوختن در شعله اسم او محمود و احمد است	ذات این نیستی مید این نفس انشان مندره صدق نفس را بت دان بت میگویند هر که اندر بند نفس خویش ماند از ره تو حید احمد امی سپهر در جلال اوجال عشق بین صد نهزاران طالب اینی انما صد نهزاران عارفان گفتگو نفسها را جمله در آتش بسوز با تو گویم سر اسرار پنهان چون ترا معلوم گردد اعیان جمله اجزای تو اندامی بی خبر نور تو از هر دو عالم برتر است جوهری تو جمله کرده بیان جوهر کان در بهوس کم کرده گر شوی آگه بجان خوشت گر تو راه عشق را مایل شوی عشق جانان جوهر جان است این جهان آن جهان با هم بین چند گویم ای سپهر در من گفت احمد خواند ما را امی نام صد نهزاران سر از دریای جان راه را بنمود آن کج صفا عاشقان دیدند روی اعیان تو مرد از خود زره گره روی	شک بسوانی بزرگ و کین عاشقان را پیش از عشق تا رسی دور بارگاه دلنشین از ره حق همچو کافر کیش ماند وزره تو حید حق نشو با خبر در صفا نشانی حق میدان این تا که یک کس هبدان گزیند اندرین که لوح دل در شست بعد از آن شمع و صاشن بفرود امی برادر نفس را نقاشان غیر خود هرگز نه بینی درین ذات کلی این جهان اسیر این جهان آن جهان است چون بدیدی سجده کردی تنوا با سگی و جابلی خود کرده ترک گیری آن حدیث مانو یک ره و یک کعبه یکدل شوی لا جرم از خلق پنهان است بگذر از راه گمان از یقین تا بهی خویش اود من نگر انبیا و اولیا و اولیای غلام آوردیان شاه عالم در میان خواج و دنیا و دین خیر انور و ستا شدند و ساعت چرا مانسانی در بلا و کثر روی

کی زیندای شیخ کان بانقا چونکه منصور انجان بدین بیرس و آرد آن مرد خدا بار دیگر از آن الحق باز داد سنگ و شمشیر شسته و کیوان بیر زمین میشد آن الحق آشکار پس بسا بعد نیری مالید دست گفت ایندم میگذازم سر جان بعد از آن شبلی گفت ای مردگار بار دیگر گفت کاش صاحب نظر بعد از آنش سر بریدند از حیا چون بریدند سر زان مردگار خاک او بر آب انداختند پدید جمله مردان قنای ره شدند جمله مردان ز خود بیرون شدند بهستی خود را ز ره برداشتند ز بهر راه و علم را و قال و قیل و دیده از غیر حق خدا برداشتند که تو غیر حق نبینی در جهان آن زمان ز اسرار حق یابی خبر بیراه است اندرین عشق عقل شیطان از روده و دوا آدمی معنی بیدیدی ای معین گر نژاد دیده بودی در راه ای برادر در کمال خویش با	جمله در راه محمد گشت عا گفت اینک میفرم بر باران هر زمان میفرزانا الحق بر بلا جمله عالم با و آواز داد میزوند آنجا آن الحق آشکار اینچه سر است این چه عشق است خوش نشاطی کرد و غم را در دست پس وضو سازم بخوان ای مالک از تصوف این مان مری بار از طریق عشق ده مارا خبر عالمان جا بلان بیوفا خوش آن الحق میزدی شرکا خاک او را با دو آب آوردید در قنای حق بحق که شدند در ره عشاق غرق خون شدند نیستی را اندرین ره خوانند جمله را انداختند در در و تیل غیر حق را اندرین ره خوانند بر تو روشن گردد از اینها که از جسم و جان شوی نوباد تا رسی اندر کان لامرکان زان بهر راه زنده بر نیست روح پاکش رحمت الهی آدم مارا بیدیدی همچو ما در ره توحید حق بی گشتن	عامه آمدم سنگها برداشتند دست زداند ز سر کس نمزدگار چون کسان او را همی نشنیدند خلق عالم آتزمان از خود شدند مقصودی آمدم مگر شمشیر او فرو مالید دست خود بر شبلیش گفت این مان چه دیدی کین نماز عشق را اینجا وضو گفت کنز آنکه می بینی گفت عشق اینجا بود کردن این بکفایت و این چنین حال بعد از آنش سوختند آن مردان در نگاری عارف صاحب نظر گر تو مردی راه عشق را برد جسم و جان و دین دل بیا مال و مالک آن جا آهنگار صورت خود را بمل کرده اند ای برادر غیر حق خود نیست چون تو اندر راه یک بینی عقل را این گفت سوگواری عقل را بگذارد راه ای سپهر حق تعالی گفت ای ملعون شده او نیست و من هم تو بخیر چون ندیدی آدم مارا یقین بگذارد از کفر و نفاق که نشنید	بر شایخ سنگها برداشتند پایه را بر او و پس شدند بار سنگها بروی همین انداختند بخشبر اینجا آن الحق میزدند آتزمان از دست او همچو کبک گفت مردان از خویش کبر دست در ساعد چرم مالیده راست نماید جبرنجوان ای خوبتر تا ترا در راه حق باشد یقین بعد از آنش آتش اندر خون منتشر شدند در جهان حوال خاک او بر باد دادند آن مردان تا که مردان را چپا آید بر با همچو مردان از دل آگاه و تا کمال راه را در یافتند جمله را اندرین پیش خست اینجهان در پیش ایشان چپ اهل معنی را همین کفر پس از وجود خوشتن فانی شو عشق هر دم خانه نعلان میکند تا نمانی اندرین ره که در کفر از طریق حق ز خود بیرون لا جرم در راه مانده ای و کفر نام تو کردیم ایلمیس لعین تا رسی در قرب رب العالمین

زنانکه مال هست یار صفا کامد هست در راه حق صفا هست نام و درین عالم کبیر او بر دامن شیرازان چون شود واقف جا کمال میرسد فردا یک شیخ کبیر تا چه فرماید شرح آن کبار بعد از آن چون ز پیدایند گفت ای مرد موجد از چه کار تو چرا اسرار خود با این جهان کنج مخفی بود ای مرد خیار قرب پنجه سال بوی ده بعد ازین منظور گفت ای خیر کی توانی کرد پنهان بجز را کمترین موجب الحاحی آمد کز فتوی سزا آمدت بد چون هم فتوی من بجز کل بعد از آن آمد برون شیخ کبیر شیخ گفت ای دمان من منظور عالمان اندم فغان بردا جمله شیخا هر همه حاضر شدند پس عجب نبود بدان راجح هیچ اورا ترس نی چون ساکنان حق ز خود فانی شدند زاهدان از زهد بیزار آمدند	کنج توحید است آن مرد خدا هر دم از حق یا فقیست عطا آن مجنی او بصوت بی نظیر صدورش فردا پینی و عیا بعد از آنم گویند دریای آن مجنی او بصوت بی نظیر کرد به فتوی شیش پادار آمد از شیراز آن شیخ کبیر از برای تو ز نداین خلوق دار گفتی و دیدی جهان از کس آشکارا کردی ای اینچا دایما در راه حق اسرار پوش من چه گویم آنکه تو دانی خبر تو بزرگ اسد ای مرد ما حق چه حقیقت حق مطلق آمد منتهی هم این زمان برین انجین گفت آن مرد خدا آن بزرگ دین آن بدر قتل بر من گشت ای سنا پس طناب دارا آری ساکنان اصلاک نظر شدند روحش بود گوی مسرور بحر کی کرد زبانگ شبنم واصلان رعین حق پید شدند ترک خود کردند در کار آمدند	جان خود را در راه حق باخت و حقیقت عالم هم لیسیت او ز حال من خبر دار خبر چون بیامان بزرگ کبار شبلی اندم گفت ای من شیخ عالم اوست اندم جهان جمله گفتند آن زمان برویم چون به بغداد آمد آن شیخ جهان بر حق را غیر کنی می برد تو چه ارمانا الحق آشکار راه توحیدی عیانی داشتی این چه بودی کین زمان بحر معنی بی نهایت آمد تو نمیدانی که آن بحر فنا سر تو حید آن زمان آشکار شیخ گفت ای من کفنی روا کشتن من واجب آمد این ما خلق و عالم جلایند در طریق اهل طاعت هست بعد از آنش او بریدند پادار عالمان حاضر شدند و جلال در میان حلاج استاد و پیا زدانا الحق آن زمان شدند صوفیان اتق زان یکدست عالمان اندم فغان بردا	سر منی را بجان باخت ز آنکه اندم قطب عالم هست میرسد فردا بدین جهان بگر سر خود با او بگویم من برار هستی میخواند آن قطب نقین هست کلمات معقالات حق تا که شیخ آید فغان بردا رفت پیش شیخ منصور از آن همچو کس بی که ناسحق بخور گفتی و رفتی چنین بر پای دار کنج اسرار منافی داشتی سر و دوا کنم کرد پیر از خوش لاشکی بی حد غایت آمد هر زمانی می بر کرد موهبا گویند من این جهان بر نایدار من همیدم که ذات تو حقیقت در شریعت زد و ترا علی تا که فتوی را از و هم بستند لیک باطن اندم کن کعبیت بروی انجا خلق عالم شیار عالمه بسیار بودند مردمان همچو شیران در میان شها خلق عالم را همه لرزید جان عارفان اتق از آن گشته عالمه بر صوفیان بگماشتند

تا که بودم مندر لیلا محرم نه	تا که سوئی مانده محرم نه	در خیال خویش دیوانه شدی	در حدیث عشق بیگانه شدی
این حدیث تو همه دو گوئیست	عقل را با این سخن نگوییست	باز قرآن جمله را شرح و بیان	کردش را نگفته اندران
پیشوا می همه چون قطعی است	لاجرم آنچه تو گفتی هست	اینچه تو گفتی پیروزان گفت	این در اسرار هرگز او نرفت
اینچه گفتی کفر محض است افتر	در گذر از کفر و رستی از میر	بعد از آن منصو گفتش شود	از روز ستر معنی بخیر
تو بر همه صورت و امانده	کی تو هرگز حرف احمد خوانده	من را می گفت احمد در میان	تو کجا دانی که هستی بی نشان
لی مح الله گفت احمد از صفا	تو کجا دانی که هستی بی وفا	سخن اقرب گفت خداوند جل	تو کجا دانی که هستی در ضلال
تو ز صورت بچو کافر مانده	و اصل حق را تو کافر خوانده	خسره فنا موسی پوشیده	و انگلی سالوس را کوشیده
بست پرستی میکنی در زیر دلق	میغری خویش را صدق بخت	تو شکوک راه خود واکرده	لاجرم در صد هزاران پرده
دامگاه می کرده این خرقة را	میغری بر نهان این خرقة را	و خودی خود برگزینا آمدی	لاجرم در عین پندار آمدی
راه تجسید و فزاره تو نیست	در سخن کم گوئی آن آه تو نیست	رو که در تقصیر مانده مبتلا	سیر تو حید از کجا نواز کجا
رو که راه بی نشان آه تو نیست	عقل تو از راه معنی شکست	چونکه بشنید این سخن از چنینید	در دلش افتاد از صد گوشت
پس بیرون آمد از اینجا میجو باد	رفت اندر خلوق خود و نه باد	عالمان اندم فغان بردم	از شنید پاک فتوی خوان
شیخ او را گفت ظاهر شربت	لیک باطن اندم من کیست	چون جنبید از علم فتوی ایشان	عالمان میبایلان کرده صفا
تا که بردار آورد منصور را	آن قتیل عشق و گنج نورا	شبلی آن دم رفت پیش و نشست	گفت ای مرد حق نیز دان پرست
ستر اسارت چو کردی عیان	لاجرم سر را نهادی در میان	چونکه سر خویش را کرد عیان	آتریان خون تو خواهد شد ریان
گر سرت باید تو ترک سر بگو	و سرت باید تو ترک سر بگو	سیر بگو دیگر عیان ای مرد کا	تا نباشی در میان خلق خوار
می بدیدند این خسان بیو قار	تا که ندان زمان بزار زار	بعد از آن منصو گفتش کای فریق	من فنادم در یکی بحر عشق
من منصورم تو منصور من	از ره تو حیدتی دورم من	من خدایم من خدایم من خدا	فارغم از کبر و گین و از هوا
گنج پنهانم درین جسم آمده	ستر اعیانم درین اسم آمده	اولین و آخرین من بوده ام	ظاهرین باطنی من بوده ام
ستر تو حید این مان پیدانم	در بقای حق بحق باقی گنم	بر سر دار آورم این جسم را	پس بگفتار آورم این اسم را
تا بدانند عاشقان سحر حق	اسم اعظم را از اسمی کوفته	من برای جمله عالم آدم	لاجرم در نفس آدم آدم
من نمودارم برای جمله نالن	و انما یم سر حق را معیان	من برای سر تو حید آدم	لاجرم در ترک و تو حید آدم
من برای راه تحقیق آدم	لاجرم در عشق صدیق آدم	انبیا در راه احمد خستند	جان خود را راه احمد خستند
من شراب از جام وصل غوره	گوی را از خلق عالم زده ام	سقطه طیفه شیخ من هست در راه	او مر اتمده هست در راه حقین
من ازین ره بزرگم شیلیا	چند داری با من آخر باطل	مملتی خواه این نهان از این	تا بایندم یک امر و می گری

تا که جای سالکان آگه شوند	از طریق عاشقان آگه شوند	بعد از آنش گفت برخیز و بفر	تا که یکدم یا خود آیم از گرد
چونکه زندان بان فتنه آمیزین	در مناجات آمد آن مرد حقین	گفت ای دایره کون مکار	غیر تو خود نیست در هر دو جهان
گفت ای دایره بخت مجید	عروش و کرسی هم ز نورت نشین	گفت ای پیاو پنهان آمده	خلق عالم از تو حسیب آن آمده
گفت ای دایره لوح و قلم	این جهان و آنجهان از تو علم	گفت ای آرام جان عاشقان	هم توئی در میان در بیدلان
ای صالت آتش افروخته	عاشقان از هر چه غیرت ستود	ای صالت عاشقان ربان	جان خود را اندرین ره بخت
ای صالت صادق و صادق	در طریق صدق حق الهی شده	ای صالت سالکان حریف	جمله در راهند و از ره بی نشان
ای صالت زاهدان زاهد پیش	هر زمان تقریر زهد ز پریش	ای صالت عالمان بای	در ره پی تقلید بیکانند موی
ای صالت انبیا و اولیا	هر یکی را داده صد عالم شکار	ای صالت اولیا و اولیا	ذات ایشان ما و ما فی قول
ای صالت آسمان زمین	هست در هیچ رب العالمین	ای صالت شمس و ماه	نور او بر جمیع عالم تافت
ای صالت ماه و حال آمده	گاه بدر و گاه هلال آمده	ای صالت کولبان جریان	اندرین ره جمله سرگردان شده
ای صالت باد و آتش آسم	داد و صالت از لطف و کرم	ای صالت کزده آبی خاک	دامگاه این روح قدس پاک
ای صالت بحر و یکدخته	هر زمان در و کمر پر دخته	ای صالت کوه را و درانه	صد هزاران عقیده اش در دانه
ای صالت درد و خنجان آمده	صد هزاران میوه الوان آمده	ای صالت برتر دریا و قیام	صد هزاران ریز بار از عزم
ای صالت انبیا و اولیا	ای صالت صفویان با صفا	ای صالت عاشقان جان	ای صالت صالحان و دقان
ای صالت عالمان عالمان	ای صالت هست گشته در جهان	ای صالت از جهان بیرون شده	ای صالت عالمی همچون شده
ای صالت هر دو عالم سوخته	ای صالت خاندان اکوفته	ای صالت روشنائی در جهان	ای صالت حاصل صاحبان
ای صالت نم کشائی مغان	ای صالت شمع جان بیکان	ای صالت بهمناسی یکان	ای صالت در کشائی اربان
ای صالت سوزش تافان	ای صالت وصل مشتاقان	ای صالت صدق صدیق	ای صالت عین تحقیق آمده
ای صالت ترک تجرید آمده	ای صالت کعبه تو حید آمده	ای صالت وصل جان بخت	ای صالت عشق جانانان
ای صالت کرد و زندان مان	ای صالت فکر شد چو مان	ای صالت کرد و برین شهر کار	می برد و سوزد از مراد پایدار
بار دیگر عالمان جمع آمدند	جمله اندر قصدان شمع آمدند	صد هزاران خلق در غوغا شدند	بر در زندان دویدند از ضرر
شبلی آمد در زبان پیشینید	گفت شیخا و فتاده بالقید	خلق و عالم جللی جمع آمدند	بر در زندان آن شده آمده
تا که بردارش کشید از چار سو	خلق عالم می دوید از کوبو	شیخ چون بپشتید بخاسته مان	با مردان فتنه ناز و نشان
چون رسید آنجا و خلق پیشان	دید شیخ آنجا بزرگ و نامدار	گفت مار یکان مان مملکت	بعد از آن تا هر چه می باکید
این بگفت و زد و در زندان مید	دید آن شهر را و از بهر بیت پلید	گفت ای منصور دیوانه شکی	در حدیث شیخ بیگانه شکی

من بشدم در راه حق بسیار گو هر که او در بند نفس خویش ماند	زان دیدم در جهان اسرار جو کی تواند حرف این اسرار جو	ای دروغا سراسر زان هر که او یکدم مراد خود نداد	من نگفتمم ندیدم آن بیان صد در حجت بروی خود نشاد

حکایت تاج السراج منصور حلاج علیه المغفرة الى المناسج

بود منصور عجب شورید چال او رموز سرحتی پی برده بود	از ره تحقیق او را صد کمال نی که چون مار راه را گم کرده بود	حال او حالی عجیب بود ای سیر او شراب وصل حق نوشیده بود	نی چو حال آن خیمه انجیر لاجرم انجیم کلی مرده بود
اولیقرین خویش حاصل کرده بود عاشق صادق بدان حقا	در یقین خویش وصل گشته بود عارف و صادق بدان حقا	راه در گنج معانی برده بود در علوم دین قوی داشت او	نی که چون ما تو اندر پرده بود هیچ علمی را فسر نداشت او
عالمان از عالم او در مانده اند صادقان از صدق او خون جگر	عارفان از عرف او مانده اند سالمات از دلس انی خبر	عاشقان از عشق او گریان شدند زاهدان از زهد او رسوا شدند	هر دم از نوعی دگر بریان شدند و ز خیال زهد او شیدا شدند
حال او حال عجیب بود ای فقیر ز دانا الهی سرخو پیدا بگرد	او معنی و بصورت بی نظیر تا کمان بخت او پر غوغا بگرد	بود پنجه سال او سرار پوش اهل تقصیر از ترمان بر خا شدند	تا کمان از وی برآمد صد خرد از برای خویش فتوا خوا شدند
سی صد و هفتاد تن از عالمان جمله لغو او پر غوغا شدند	جمله بر کاغذ نبشته از زمان او یکفر خویش رسوا شدند	این زمان حلاج کاغذ نبشته است تا که برگردانین کفر عیان	از طریق دین ما برگشته است ورنه خویش را بر تیرم این بیان
بعد از آن نزد خلیفه آمدند چون خلیفه واقف این کار شدند	کام خود را از خلیفه خوا شدند در دل او صد هزاران غار شدند	و انمودند حال آن منصور را ز آنکه دائم او محب او بدست	صاحب تملک شده غیور را کام دل از گشته او بدست
چند کتبه از گشته او خواندند پس بفرمودش که در زندان	سرخفی را بجان بر خواندند تا که باز آید ازین آن شدند	لیک از ترس عوام عالمان من همید انکم که او مرد دست	منع نتوانست کردن آن تران فارغ از کفر و نفاق و ایمان
بعد از آن منصور در زندان شب آمد گفت ای ندان	بود در زندان قوی پاسبان اندرین زندان چو امید این ما	چار صد تن بود در زندان بنید جمله گرفتند حال یکدیگر	چون در انجا رفت شیخ بنیوت گر چه افتادیم با دین خطر
بعد ازین منصور گفت ای ندان شیخ آمد دست خود افتادند	جمله ما از آن که درم این آن چونکه در بسته است ما بهیم این	مردمان گفتند مادر بنیوت بعد از آن گفتند در بالینه	کی تو انم رفت زینجا تنگرفت مادر نیجا خوار زار و مستمند
چون رویم ای پیشوایان چار صد رفته باشند پدید	هر یکی از رفته ما بیرون و بید یار ما او بر کف پا نهاد	پس اشارت کرد آن مرد حقا چونکه زندان ما بدین حال کام	همیش آمد و انگهی بگریست زار می نیاید رفت خبرن پایدار

هر دو عالم در وجودت تظفر است	عرش کرسی پیش جودت دیو است	بهشت جنت سخته آتش است	بهشت دوزخ سخته آتش است
این جهان آبخان خوانان	امشب من آدم همان	اکرم الوضیع هست انوار سول	امشب مار از لطف کن قبول
گفت اهل امر جاشاد آمدی	در در عشاق آزاد آمدی	بعد از آن سلطان بگفتش ای کرم	از کجائی تو مرا برکت تمام
گفت لقمان فرشتی نام با	گنج معنی در دل ویران است	گفت سلطان نش مرا معلوم	شیخ لقمان نام تست نامی خود
لیک پر سیدم وقت پیر	زان گفتم نام تو اینجا بگاه	حد التدر که دیدم روی شیخ	آمد با خوانده من مسوی شیخ
شیخ اینجا آمده من بخیر	از قدوم شیخ کارم شد بخیر	بعد از آن گفتش که چون ای قفا	شیخ اینجا آمده گشتم شاد
شیخ گفتش بود مردی قفلی	لیک در عشق خدای کامگار	از ره توحید بر خوردا بود	محرم حق بود ستر راه بود
در طریق عشق در راه ادا	و انما بود آن محقق و طالب	صوفی صادق بدان یقین	کامل و ناطق بدان پایی بین
عاشقی پیدا بدان مرد خدا	والله و شیدا بدان صفا	ترک تجریدی بغایت شست	در ره معنی سعادت آشت
در ره توحید حق پاک اند	در ره تجسید چالاک آمده	بجز عرفان بود آن مرد خدا	ستر نه دران بود گنجی بها
سیر الا الله را دریافته	لی مع الله را سجان بشناخته	گفت کز آن گفت او هر دم	محو گشته پیش او هر یک بد
لیس فی الجنت و این گدا	هر دم خود بر در او گشته	کوس سبحانی زده در معنی	آن محیط بیکران گنج روان
می برخت از دار دنیا آن فقیر	آن بمعنی لبس بزرگ بی نظیر	او انما الحق آتش کار گفته بود	در این اسرار او سحر
آدم از سر حسین اینجا بگاه	از برای آن ولی مرد راه	اندرین ویلانه می بود او	دائما از فضل حق
من در اینجا آدم شورید حال	دیدم او را رسته از قال و نقل	سردان خشتی نهاد و این کوا	دو فرشته پیش
یک ملک ابرق کو تو بر آ	بود در دستش ایام شک و کلا	وان دیگر یک حله امید	از برای آن
چون آن بشنیدند ای عزیز	و ندان حله نش پدیدند	بعد از آن روحانیان کسان	حج گشته اند
پس مراد پیش کردند از دنیا	تا که بگذریم ما بر روی نماز	بعد از آن صدوق منبری است	چون پدید آمد
آن بزرگی دین آن صفت	در زبان صدوق پیوست	ای پسر تو یک زمانی شد	قصه مردان حق را گو
هر که او در راه حق در کار بود	لاجرم در عشق بر خوردا بود	هر که عمر خویش را ایثار کرد	هر دو عالم را فدای یار کرد
هر که او در راه معنی مرد بود	روز و شب در راه و پیر بود	هر که حال خویش آگاه کرد	نفس خود را او فدای آگاه کرد
جمله مردان خود فانی شده	در بقای حق بحق باقی شده	نفس خود را در ریاضت	از خدای خود سعادت خواستند
یک زیاده خواب کردند بخور	بود از خلق جهان آزاد هر	ترک ازین جهان کرده بکل	این جهان را دیدند عریض
بر مراد نفس خود ببرد آشتند	هر دو عالم را بکل در یافتند	در ریاضت نفس خود در یافتند	دیدند و نفس هم در یافتند
در ره توحید حق پاک آمدند	در ره تجسید چالاک آمدند	سالم بودند اندر انتظار	بایکی را وصل شد از صفا

این غلامان لعل لعل و ما
این زرو املاک گنج پیش
این کنیزان اتومی بینی بنابر
ترک گیری لذت دنیا بکل
سر بر تو در گردی ای جوان
حق نما از وجود تو خبر
و اهری از تنگ نام خویش
بت چو بستی حجاب ز پیش
بت چو بستی برون زینچان
بت چو بستی منزل کی روی
چونکه ابراهیم کشت فرد
چون علی بت نیز در کعبه
این خیالات بدن بت بد
آتش در چاه افتاد سخت
ای تو سلطان همه عالم یقین
ای تو پسر سلطان در طریق
ای تو سرخیل بزرگان جهان
ای تو پیر راه رو در معرفت
ای تو مرد پاک باز و پارسا
ای تو توحید خدا کرده بیان
ای تو نعمت پیشوایان زبان
ای که بسته درین هر و او
در ره حق وحدت کل یافته
در مقام ترک تجربه آمده
صوفیان را طلبان با وفا

پیش تو گردن خشک شد
جمله در پیش تو گرد و همچو
جمله در چشم تو گرد و چون
پس برون کنی تو ازین دزل
پس نمائیم دردت در میان
آترمان از راه حق یابی خبر
چند باشی بت پرست نشین
عشق آمد راه دین کیش
مسخرائی در جهان جاودان
در تهر بیکه حضرت اندر
لا جرم بت ها شکست کن
تا به بینی تو جمال فو لن
بشکن این بتها در اولامکان
و اهری از نام تنگ قناعت
ای تو برهان خدای همین
روغای موشان در هر فرق
خلق عالم از وجود بی شک
ذات تو پر نور و صفت از
صا و قان را رهنما و پیشوا
از ره توحید داده نشدن
ای که گنج بی نهایت در جهان
همچو منصور آمدی در پایله
عاشقان حق ز تو مل میانه
در رموز علی توحید آمده
از تو می یابند صدق و صفا

این سر او باغ تو زندان شود
این کلاه و این قبایع کبر
از هوا می اینچنان بزن شود
در ره محشوق خود صادق
محو گردی فانی مطلق شوی
چون تنست فانی شود باقی شوی
بت چو شکستی شود گنجان
بت چو شکستی شوی مود خدا
بت چو شکستی بر زمین خاک
بت شکست شو همچو ابراهیم حق
این جهان هوس بخاروان
کعبه را تو دل بدان ای بصر
چونکه محمود این سخنهای بلند
گفت محمود ای شریف پیشوا
ای تو قطب اولیا و صفا
ای سلطان همه عالم ششم
ای جنید وقت شبلی جهان
ای تو مرد عشق وحدت آمد
ای تو حکمت از خدا آموخته
ای ترا علم لدنی داد حق
ای تو سالار سلوک عشقان
ای چو ابراهیم ابراهیم کنش
از خودی خود بکل فانی شده
بی سرب سلطنت سلطان
گنج معنی و بصورت در قهر

هست این عالم همه خسران شود
جهان در چشم تو گرد و مختصر
در طریق عاشقان محنون شوی
آترمان تو عشق مالان شوی
وانگهی در عشق مستغرق شوی
آترمان علی خدا فانی شوی
بر خوری از گنج چهل جاودان
و اهری تو زین طرا و ماجرا
سرفکر در رضای مکان
تا زهر امان خودیابی سبق
همچو ابراهیم بت بشکن عیان
تا بیابی از ره معنی خبر
بشنوید از پیر روشن شهوند
ای حبیب مصطفی و مرفعی
پیر عالم بنده خاص خدا
ای تو چو پان همه عالم غم
یا نیرید پیر مرید نوروان
از ره معنی بعزت آمده
حکمت هر دو جهان راسته
در علوم مصطفی خوانده سبق
ای تو مخور دل صاحبان
ای چو باده بصری حق کرده
در بقای حق بحق باقی شده
وانگهی در عالم عرفان شده
این معنی بس بزرگ بی نظیر

مثنوی

چون منت فانی شود سلطان
پس عظیم عالم دایان شو

حکایت آمدن سلطان محمود به هندوستان و شکستن اصنام

بود سلطان فانی و راجه نانا مهر خود را در غزا بگذاشته ای جهان آراسته از عدل داد بتکه از تیغ او زیر و زیر شهریای منکران کز جفا دیر با کرده خراب اندر جهان روزشب در خدمت دلدار بود و اما در احوال کوشنده بود جان او پر گهر تو حید بود شرع احمد را بجان کز جفا خلق عالم از سخای می عینی شب شدی از خانه برون آمدی سر بر نه پاهای پشته شد برین پس لاملش کرد و گفت ای پسر پیش بان بکشید و پیر بفر با غلامان لطیف و سخت زر با خوانین ظریف و خاندان با سواران دلیر و کز و فر با مردان نفس خود خو کرده پرده ها را اول از خود بدارن چون بسوزی پیره ها را نمی خوار پادشاهی بزرگی در جهان	هر دو عالم با وجودش با نظام کام خود را از غزا بر داشته آن فریدون زمانه کیتا چه بهند و چه بچین و چه بکر کا فران ادا شده از دینی از برای دین احمد زمان صاحب سر بود مرد کا بود او شراب من حق نوشنده از ره اعیان نه تقلید بود راه شمع او گرفته از و صول شاه رانی کبر بود و دینی منی در طلب می سیست مخون آمدی فی بر ستم شهری آن وقتون حاجت دارم بدرگاه آلم گفت ای محمود از حق شرم کی شوی از راه معنی با کی رسی زمره صاحبان کی شوی در راه عرفان کی رسی وصل حق انجمن لا جرم در صد هزاران پده وانگهی بر خود ره را ساز کن آن زمان گزنی وصل و شاد مختصر کرده پیشیت ای جوان	عادل بر حق بدو سلطان دین سالها در جنگ کفار عین صد هزاران جسم اعیان غلغله افتاد از دینی جهان روزشب در خدمت دلدار بود در طریق دین احمد فرود روزشب در دین احمد کار کرد صوفی و صادق بدین جهان دانشمند در سکر و راه معرفت دانشمند در عدل و در او آمد دانشجویانی مردان خدا یک شبی در دین احمد کار کرد تا گمان افتاد و دور ویرانه حاجت خود را بخواه از کرد ملک و مال تحت خواهی جهان با سپاه و لشکر و طبل و علم با دول و تاج و شمشیر و کمر با سلاح و سپه با کعبه و کمر با حکیمان و بزرگان جهان صد هزاران پرده اندر پیش روزشب در عشق شمع بر فروز چون آید شود آن بجز نور این سپاه کشته و ملک شرم	بت شکن در ملک هند دایان بود آن کیخسری دمی زمین ملک هند از تیغ او ویران قیصر از خویش نبوده در مان دشمن کیش بد زنا بود صادق دین بود صاحب نو شب به شب خدمت جبار کرد صادق عاشق بدین جهان حاصل او بود در دین عین خلق عالم حایه زو شاد آمده دشمن نفس خود و کمر هوا عشق آمد در دل می کار کرد بود آنجا بیدلی و دیوانه زانکه می بینم که هستی مرد کا کی شوی توان گروه صوفیا کی رسی بر خوان آن فضل و کرم کی شوی در معرفت صاحب نظر کی رسی در راه مردان ای سپر کی رسی اندر طریق عاشقان کی رسد بوی تر از بیچکس پرده ها را بسوز کلی بسوز هر دو عالم در لبت گرد و نفوس در دنیا پیش شمشیت یک نم

ایدل آخر ترک کن گفتار را	نابیا بی عالم اسرار را	ایدل آخر یک زمان بیدار شو	وانگی جویای راه یار شو
ایدل آخر جان انبیا کن	پس برافکن دیده وید کن	ایدل آخر خوشتر کن اگر فنا	تا بیا بی دفنا عین بقا
ایدل آخر بگذر از غیر خدا	هان هان تا تو نبینی غیر را	غیر حق اندر جهان نمی آید	باز دان اسرار و شوق صاحب نظر
غیر حق اندر دو عالم چو بین	شک بسوزان کند اگر کنی غیر	غیر حق اندر دو عالم نیست	ورره توجیه این اشاک کن
گر تو غیر حق به بینی ای سپر	ور قیامت خسته گردی کو در	گر تو غیر حق به بینی در جهان	منکری باشی لبان کاقران
گر تو غیر حق به بینی امی نقیر	سر زمان از جان بر آید نصیر	گر تو غیر حق به بینی امی قفا	در میان غیر کردی مبتلا
گر تو غیر حق به بینی امی جویان	خاک به فرق تو نهی جاودان	گر تو غیر حق به بینی در جهان	باز مانی از جمال جاودان
چون صفات او احد آمد ملا	غیر نبود جمله او دان اسلام	هر چه دیدن ات پاک او بود	انجمن دیدن ترانیکو بود
در همه اشیا و رطاب هر بین	اولین آخرین ظاهرین	خطا نیاطن در میدان مدام	آخر اول و او انی السلام
آسمانها و زمین با و فلک	جمله او را دان بگذر تو شک	صورت و معنی بهم تو دادی	جمله اشیا مصحف آیات
هر چه بینی ذات او میدان ام	ذره در کوی او بین اسلام	آفتاب از دمی تحریک در بد	سجده از سجرا و یک قطره د
کوه با از درکش یک شست	تا بگذر او فتاده دروغ	انبیاء را دوا سر خوشترین	ز انکه ایشان اند شاه انجمن
سه خود با انبیا گفته تمام	بر محمد ختم کرده و اسلام	سروحدت نور انجمن باز دان	تا شود پدید آید شیت سران
سروحدت از محمد شد پدید	پس علی از وی بگوشت جان	با علی اسرار خود را بگفت	چونکه و بشنید ترک خود بگفت
چون علی شنید دل آگاه کرد	آن زمان غیبت قصد جا کرد	پس علی اسرار حق با جا گفت	سروحدت از دل آگاه گفت
جان تن آن که توئی بفرین	تا شود عالم الیقین عین این	تن به پنج و چار شش در مانده	لاجرم در راه حق و امانده
چون علی اسرار در جاست بگو	تا تنیت فانی شود از گفتگو	چون تنیت فانی شود باقی شوی	آن زمان علی خدا و انی شوی
چون تنیت فانی شود کل جان	آن زمان لعل الیقینی جان شوی	چون تنیت فانی شود امی دکان	نی همان و یار ماندنی دیار
چون تنیت فانی شود امی مقتدا	پس بی قربی وصل مصطفی	چون تنیت فانی شود از اسرار حق	چون خلیل الله در و درناق
چون تنیت فانی شود امی بخت	همچو موسی نور بینی بر خت	چون تنیت فانی شود اگر شوی	همچو عیسی پاک روح الله شوی
چون تنیت فانی شود اقبال	فارغ آنی شوی نومر حال	چون تنیت فانی شود از ذکر فکر	فارغ آنی شوی در راه بکر
چون تنیت فانی شود از خوشن	و ارسبی از گفت و گو می چون	چون تنیت فانی شود از جسم جان	فارغ آنی و شوی در لامکان
چون تنیت فانی شود اندر جود	بر تو گردد درو ز پر کار وجود	چون تنیت فانی شود از معرفت	فارغ آنی و بمانی در صفت
چون تنیت فانی شود از بر آن	راز هایابی و کردی شاه بازان	چون تنیت فانی شود در لامکان	باز دانی سر از عاشقان
چون تنیت فانی شود در بخت	نحو گردی شوی اندر حضو	چون تنیت فانی شود و یگان	این مان بهی جان و لمن

و ان یکم چه بهر احوال	نفس شومت احوال اندرین	روح اندر عالم وحدت قیاد	نفس اندر عالم کثرت قیاد
دل بدان آینه زو کمال	تا دروینی جمال فدو الجلال	اندر آن که چه صاحب دل	بی کمال و بی یقین و وصل
روح نفس عقل و دل حکایت	مرد معنی خود در اینجا شکست	چونکه بهر بین تو او را و اح	چونکه کثرتین گشت نفس و اح
عقل اندر صورت کرده صواب	عشق صورت های کل کرده را	عقل اندر هر دو عالم در فرق	عشق در هر دو عالم اطلاق
عقل اندر کار سازی در جهان	عشق اندر بی نیاز می جهان	عقل دائم طالب فقر شده	عشق آتش و بهر فقر شده
عقل اندر نیستی هستی است	عشق اندر هستی مستی است	عقل نقاشی شده اندر جهان	عشق شهبازی شده در راه
عقل بر دم خانه آبادان	عشق بر دم خانه ویران	عقل باشد غافل از اینها	عشق باشد عاشقان اینها
عقل آنجا برده و او شده	عشق آنجا زار و زار شده	عقل آنجا بر زمان اندر خود	عشق غوطه خود خورد و اندر خود
عقل اندر کار خود در مانده	عشق صد اسرار چون خوانده	عقل در شیخ و تلمیذ است	عشق در بیکبر و توحید است
عقل اندر ناتمامی باز	عشق اندر کار و دانی پیش	عقل اندر سرفرازی است	عشق اندر بی نیازی است
عقل اندر حبست خود قایل	عشق اندر شست و چون قایل	عقل اندر یکبارگی جان	عشق وصل و فصل خواب و بیدار
عقل گشته بر زمان می و کر	عشق را کوئی نبوده ایسر	عقل بر دم در و درنگی است	عشق اندر بی درنگی است
عقل از تکلیف چون کمال شده	عشق از تشریف او وصل شده	جوهری عشق است بحر لامکان	جوهر عقل است فعل انجمن
جوهری عشق است پیاوین	حالت عشقست این دو جهان	جوهری عشقست در پیم	جوهر عقل است رحمان الرحیم
جوهری عشقست پاک ذات حق	این کسی اندک دیدایات حق	ایدل آخر یک مان به این	بیک زمان جو یا می صل یا رشتن
ایدل آخر یک زمان بگذر جان	تاری اندر مقام لامکان	ایدل آخر یکد از سر و جهان	تاری در عالم غین عیان
ایدل آخر یکد از قال و مقال	چند باشی در پی حال و محال	ایدل آخر یکد از زهر و نیک	چند باشی در عقول و در خرد
ایدل آخر یکد از کون و مکان	تا نه بینی خوشی و در میان	ایدل آخر یکد از حرص و وسوس	تا نهانی اندر یک به باز پس
ایدل آخر یکد از کفر و نفاق	تا نهانی در عذاب و در فرق	ایدل آخر یکد از زیندگین	تاری در قرب ب العالمین
ایدل آخر یکد از جهل و گمان	تا نور عقل بانی صد بیان	ایدل آخر یکد از رسو و زبان	تا رسودت بر فراید این جهان
ایدل آخر یکد از زحل و فضا	تا روی در روز محشر شمشاد	ایدل آخر یکد از بالا و پست	تا شوی از عشق جهان شکست
ایدل آخر یکد از زخوف و رجا	تا نباشی بر طریق ماحسرا	ایدل آخر یکد از لطافت خلق	چند باشی در پی حالات خلق
ایدل آخر یکد از عقل و فضل	چند باشی در پی رد و قبول	ایدل آخر یکد از نفس و صور	چند باشی بت تراش و بخر
ایدل آخر یکد از اسم و علم	سر پیاز و غوطه خوراند علم	ایدل آخر یکد از راه گمان	چند باشی اندرین بهر گمان
ایدل آخر یکد از راه نشان	تا همچو مردان خدا شوی نشان	ایدل آخر یکد از لذت و بها	تا بیانی عالم بی منتها

چون خود نمود کنی گلی خراب	آز زمان محبوب بینی بی حجاب	عاشق معشوق تو نمود و خوشگو	جان تن بگذارد بگذارد ز دوی
گر یکی بینی تو جان به بین قوی	درد و بینی احوال کثیرین قوی	هست اوستا و حکیم پاکیز	و اما با حق تعالی گفته راز
در همه عالم در همتا نیست	همچو او در علم سر غوغا نیست	راز با با حق تعالی گفته است	سر با از رازها دانسته است
روز و شب در راه ما او در دست	بی ولید و خفت فردی نیست	همچو او دیگر حکیمی خود نبود	همچو کس با او می هر چه نیست
این حکیم است دو جهان معرور	این حکیم است هر دو عالم نور	همچو او دیگر حکیمی خود نبود	همچو کس با او می هر چه نیست
صد هزاران حکمت از حق یافت	هر زمان نوعی دیگر پر خست	ای بسا کس راه از وی شود	ای بسا کس که سیرت نمود
ای بسا کس که آگاه کرد	ای بسا کس که شایسته کرد	ای بسا کس که در حق عشق داد	ای بسا کس که در صدق داد
ای بسا کس که جام فقر داد	ای بسا کس که خانه ترید داد	ای بسا کس که شایسته کرد	ای بسا کس که قصب تیر کرد
او حکیم صادق سر خداست	همچو او دیگر حکیمی خود کجاست	از خدا می خویش حکمت یافته	در سلوک خویش خست یافته
صد هزاران حکمت بی انتها	از خدا دریافت آن برضا	همچو او در علم او واقف نشد	احول با او کرم به خانه شد
اندر آن خانه یکی آینه دان	هفت عالم او از آن آینه دان	هست آن آینه در پیش حکیم	رومی خود را دید و روی مقیم
خرد کل گفت ای حکیم با خرد	هر زمان آینه می بسگرد	حکمت او پیشکی در آینه است	لاجرم بیارزش چون آینه است
حکمت او من ازین پیدا کنم	در جهان خود را چو دریا کنم	و انگلی در آینه کرد او نگاه	دید او صورت که زشت است نگاه
چون دو دیده او کل آینه	لاجرم کترین شده در آینه	همدکن تا گریه بینی ای سیر	تا نباشی همچو اول کثر نظر
همدکن تا گریه بینی ای سوار	تا نباشی همچو احوال تر مسار	همدکن تا گریه بینی ای فقیر	تا نباشی همچو احوال در سیر
همدکن تا گریه بینی ای فقا	تا نگردی همچو احوال مبتلا	هر که دو بین نشان غفلت است	زانکه او اندر مقام احوال است
دو بین کج مروراه ای سیر	تا شوی در راه معنی مقیر	دو بین دد و لگو و دو جو	تا ازین طاقت و طریقت گو
دو بین ای مرده معنی دریا	تا شود اسرار حق پیش عیا	دو بین ای پاکیزه راه و	یکدم از گفتار من آگاه شو
دو بین ای میرد بگذارد ز دوی	تا رسی در عالم که بودی	دو بین خجی اجهایش از رست	تا شوی شبهای اندر لاسک
دو بین ای میرد راه و الجلال	تا رسی در عالم وصل صال	دو بین در راه عشق رست	تا شوی در هر دو عالم بی نشان
دو بین وحدت حق در نگر	تا یکی بینی جهان را سیر	دو بین بگذارد ز هر نیک	تا یکی بینی ازل را از اید
دو بین بگذارد ز هر تنگ نام	تا رسی در راه وحدت اسلام	دو بین در راه عشقش این	تا شوی پنهان اندر لامکا
احول که و دیده از راه و قتاد	سرنگون اندر درون چاه قتاد	احول که در آینه چون بگرید	روی خود را دید آن کار قتاد
لاجرم از غافل از راه و قتاد	لاجرم از احوالی در چاه قتاد	لاجرم بد بخت سرگردان شد	هر دم از نوع دیگر حیران شد
لاجرم در بند صورت مانده است	پای تا سر درگ و ت مانده است	و ان حکیمی پیر به سر در آینه	جمعه کیتا دید در معاینه

از یکی پیداشده زردگر	در ولعل و سنگها می مقبر	از یکی پیداشده صد بار	سر و قد و تنگ چشم مشک
از یکی پیداشده و شش و طبع	هر یکی را صد لواء و صد نفور	از یکی پیداشده صد زن	هر یکی را در لباس خوش بین
از یکی پیداشده و نعل خرا	کرده با عشاق هر دم صد غنا	از یکی پیداشده صد گل	ابروان چای و چشمان پر خمار
از یکی پیداشده خوبان چین	چشمها با دام لب با شکرین	از یکی پیداشده صد بار	دست شان در گردن با خوش
از یکی پیداشده جمله جهان	از یکی شد آتش کار و نهان	از یکی پیداشده صد مه تقا	عاشقان آگشت هر دم از جفا
از یکی پیداشده صد بار	عاشقان اگر در هر دم جان	از یکی پیداشده این جسم جان	هر بمعنی بدانت عاشقان
از یکی پیداشده علم بسیار	از یکی آمد حضور او لب	از یکی آمد نبوت در جهان	از یکی آمد ولایت در جهان
از یکی آمد خلیل ذوق و فن	در ره حق تا جوار و در نهان	از یکی احمد شده سالار شاه	عقبه مار بر گرفته اوز راه
از یکی موسی شده صاحب قدر	حیرت آورده ز بیم لبت ان	از یکی عظمی شده بر آسمان	ترک کرده خط این چاکدان
از یکی دان هر چینی سرسبز	چند و چند نیک چه گنگ چه کر	ابن همه تفسیر از هر یک است	مرد معنی را در انجا کی شکست
این یکی اندر یکی آمد مدام	تو یکی اندر یکی بنی و السلام	خود یکی اندر یکی آمد سیک	اندر این معنی کجا باشد شک
تو یکی اندر یکی تو حید دان	بر دل تو آیت تحقیق دان	تو یکی اندر یکی دان بخیر	تا شوی در معرفت صاحب نظر
تو یک اندر یک تو عشق و دان	این سخن را تو در مفتوح دان	تو یک اندر یک خدا باشد خدا	بشنو این معنی پاک جفا
ذات حق را در صفات حق	بگذر از کفر و با کن کشین	بس جانش در جلالش بازن	شک بسوزان گذر کن از کین
بس نشان اندر عیان میدان	بس عیان دان بنی و السلام	هم زمین هم آسمان هم فلک	هم نجوم و هم نجوم و هم ملک
هم نبی و هم مولی و هم علی	دو مبین تا تو نباشی حولی	این یکی آمد یکی آمد همه	عقل او قاده است اندر همه
و مبدم در هر دو کار بود	چون مکانش نیست هر دو	این سخن از تر جهان بگردد	مرد این به را نشانی دیگر
این سخن از الامکان و رده	سر خفی را عیان و رده ام	این سخن از عقل و از جان	این کسی دان که عالمی گوید
این سخن از عرش اعلی است	از رموز حق تعالی است	این سخن از بهر عشاق است	از برای جان شتاق است
این سخن از بر معنی است	نه بدعوی و نه فتوا است	این سخن از بر صلت است	نه از ره تقلید کثرت است
این سخن برهان معنی است	از طریق عشق مولی است	این سخن از بر نهان است	صد هزاران گوهران است
این سخن از عشق جانان است	لا جرم از عقل نهان است	این سخن را در باید شک	تا بدانی از روزش اندک
گر نزار در دست یابی کار را	اندرین ره باز دان سر را	گر نزار در دست دران هم	گر نزار عشقست جانان هم
در گذر از علم زهد و فانی	در دراز بگریز شو چون سبیل	در گذر از تو زین جان انجان	چند باشی آشکارا و نهان
در گذر از غفلت و کبارگی	تا رسی در عالم بیچارگی	بگذر از خود پاک کلی از فنا	تا رسی اندر فنا عین بقا

نه بینی ابر را هر دم برنگی خاک را خود رنگها افزون است این همه برهان آیات یکسیت	درختان گرو او هر دم برنگی ز آنکه قریب نقد کامل تر است این همه ذرات طامات یکسیت	هزاران نگ گوناگون آب این همه تقدیران کردیم ما این همه زنده بنور ذات ان	گهی زد و گهی سرخ و گهی ب تا نه بینی جز یکی را می فت ای سپهر این جمله آیات دان
بشنو این معرازل بلال با وفا مرد دین بود او طلب کار آمد روز و شب ز دین حق میزد	خواجه مایان غلام مصطفی عشق احمد را خریدار آمد واقف سر بود مرد کار بود	او فتاده بود آن در زمین روز از بهر جهود آن کار کرد آن جهود آن لعین گم شدند	در میان آن جهود آن یقین شب به شب خند منت جبار کرد از طریق عشق او آگه شدند
چند تن آن گمرازان جمع آمدند بعد از آن گفتند از نفس دنی گفت را و وحشت و بهر است	تا بلال یک را چون یک زنده تو چرا تقسیم احمد میکنی راه بی راهان تمامی اتبر است	تا که برگرد و ز عشق مصطفی راه او را تو چرا کردی قبول پس بلال از شوق دل گفت ای	ترک گیر و این طریق مصطفی گشته در راه تا تو به فضل قادر و فرو خداوند صمد
صد هزاران گزینند از چشم ما و من بگذار بگذر از دوی تا دم آخر با زامی محترم	تا دین همد صاحب شرفی بگذری از کفر و اسلام پس بقا باشند ترا بعد از فنا	گر هزاران پاره کرد جسم من چون بلال با وفا بگذر ز خود تا دم آخر سیکتانی رسی	من کی دامن یقین بیاورم تا هر ای از نام تنگ نیک بد در کمال ذات یکتانی رسی
چون تو یکتا باشی ای مرد خدا چون تو یکتا باشی ای مرد فقیر چون تو یکتا باشی اندام کا	بر همه عالم توئی سلطان ساقیت باشند هر دم در آن از خدایانی تو صد گنج و عطا	چون تو یکتا باشی ای یقین چون تو یکتا باشی درین دوات چون تو یکتا باشی اندر بحر نور	هم ز دنیا بگذری هم ز دین هر دو عالم در ده تو قفس است وصلتی یابی شوی اندر حضور
چون تو یکتا باشی اندر دل چون تو یکتا باشی اندر راه را چون از اجل رنگ پیدا است	سرد دل را باز دانی هم دل مات سازی صد هزاران راه عقلها را چله رنگ پیدا شد	چون تو یکتا باشی اندر معرفت چون تو یکتا باشی هم یکتا بداند انبیاء را چله رنگ گفتند باز	جان ناپا خوشتر است او سید معرفت اندر تر از هر دم صفت سر معنی کرده ام با تو بیان
شرع و ترتیب از یکتا شد آشکار از یکی شد اینجهان برگشتگوی از یکی پیدا شده آب هوا	بشنو این معنی فیکدم بشوید از یکی شد عالمی جبرست جوی این جهان ادا ده هر دم با صفا	آسمان را از یکی گردان شده از یکی شد این نجوم پیشمار از یکی پیدا شده اشجارها	ماه و خورشید تو از تابان شده از یکی شد عالم هفت و چهار داود هر دم لون لون اشرارها
از یکی شد قطره باران پدید از یکی پیدا شده عین رون از یکی پیدا شده عین رون	بگشتمه منیر بل من مزید اینجهان اشیر کرده رایگان از یکی پیدا شده خیل و حشم	از یکی شد کوه پید در جهان از یکی پیدا شده خیل و حشم از یکی پیدا شده خیل و حشم	استر و کا و خرواسب و غم از یکی پیدا شده خیل و حشم از یکی پیدا شده خیل و حشم

باز عیسی آمده از خلق باز احمد آمده از عشق نور باز آمد مصطفی با صدان باز عمر آمد درین عمل نما باز حمید آمده با صدال باز آمد بایزید اندر فرید صد هزاران سرفرازان و شهبان گر صد است و کرم است و خجسته آدم معنی مکرر آمده است	صد هزاران خلق را آوده خلق عالم یافته از وحی نور از برای طالبان عارفان عادلان آکرده اند نو پاک آفتاب شرع نور ذوالجلال هر زمان احیاناً من فرید آمدند از پشت آدم در جهان مرد حق را اندرین کلی شکست او زلفش روح خرم آمد	باز احمد آمده در لامکان باز احمد آمده از عشق کل باز بوبکر آمده و صد حق کل باز عثمان آمده اندر حیا از خلیل و در حسن را ازین باز لقمان آمده آن قطب حق کی تو انجم جمله لک لک کرد آدم از جنت برین میجو جا آدم معنی از جمله دست نام	صد هزاران نور او اندر جهان عاشقان جمله از ویانند صادقان جمله از ویانند صد هزاران رهروان ایشان صد هزاران سحر حق را بازین در ره حق برده از هر دو سبقت عشق پاکان دل میگریز تا جمال دوست را بیند جان هر چه غیر آدم است آن نیست
حکایت آمدن مردی از نایب خدمت حضرت شاه			
باید پیش حیدر مرد و دانا علی گفتش نه روز نیست شب همین آدم و دینجا سرفراز است همین آدم بود عقل مصفا همین آدم بود سرش الهی همین آدم بود جنت اکبر زهر آدم است حوران غلام زهر آدم است این مرد و عالم همین آدم توفی گرامزانی اگر تو اندران در خام باشی ازان تا اندران شب باشی کسی که غیر حق نیز باشی بغیر حق مبین در هر دو عالم یکی دان جمله در انجام آغاز اگر چه صد هزاران نیک نیست	که ستر باز کوز اسرار مارا نه شمس است و نه بدر است و نه ظلم همین آدم و دینجا شهابزار است ازین آدم شده است امیر ازین آدم بدانی سرخساری ازین آدم شود جنت اخرا زهر آدم است طوبی و رضا زهر آدم است برین و هر کم همه عالم توفی گرامزانی بزیار کالای نعم باشی معنی چون سی لک باشی یقین میدان که مرد کار باشی اگر هستی ز دریا ت آدم یکی بین جمله را در گوش کن بهر جامی صدی نبی و کیش	که اندر خجسته ما و البود روز همین آدم بود سال و فلک همین آدم بود کرسی نیر همین آدم بود روح مطهر همین آدم بود سر معانی همین آدم بود جبریل فتوا زهر آدم است اشیا جنت همین آدم بود معبود عالم بکبر منا تر از شریف داد اگر تو اندران در جام باشی زهی تو جید حق تو جید دان ز غیر حق درین میل درش که اندر هر دو عالم برین نیست یکی دان صورت عالم سرا و لیکن اصل آن بزرگ مد	بود این شمس آنجا مجلس افروز همین آدم بود معمار این کاخ ازین آدم شد سبب این جبر ازین آدم شد سبب عالم منور ازین آدم خدا را باز دانی نه فتوا که نیکو آنجا و نه دعا زهر آدم است انوار جنت همین آدم بود مقصود عالم در معنی بروی تو گشاده ازان در تا بروی خام باشی درین ه عاشقان و جانی بدان عشق خود را نبل درش در معنی که میگویم شمشیر یکی دان جمله اشیا ای برادر ازان هر دم درینجا ننگ آمد

عاشقان خود جمله در راه و کمال از سر روی نکه کن ای سپهر غیر تیران این کتب های کمال من به نفس تیرا خوانده ام هر چه گفتا دیگران افسانه بود هر که خواند این بکام دل شود	جمله حاجتمند در گاه و گاه تاشوئی از سر معنی باب جمله پوست اندازان این سخن مغروران از ان خوانده ام عقلها با این سخن افسانه بود زود باشد کاندیزین آن	از سر روی نکه کن ای کتب این کتاب یک سرست همی در باز قرآن معنی هست ای کمال باز فرمودند از پیشان مرا یک مانع ترک کن افسانه نام این گروه بوصلت من در بهلوش همه حال شود	تا که بر خیزد ز پشت بند چا رهر آن آرد نماید یقین توجه دانی تا بگفتند جمله تا بگویم اصل را و مغرور گوش کن از من بوصلت من ز آنکه وصلت دیده ام ز خون

حکایت دیگر نیز در خلقت حضرت آدم علیه السلام و سرانجام مهسا و

ای برادر قصه نو گوش ده چل صبا حش از قضا تخم کرد پس نهاد ذات هم در پیش ز آدمی معنی تو که نیستی ای عین نخست آدم صفت صدر هزاران جور در پیش صدر هزاران غر و شاد می طرب جمله از لطف خدا آدم بدید آدم از جنت چو برون آورد آدمی معنی تویی ای نجیب روح افغان است ان طبع بود گنجی نهایت در عدم نوع گشته در جهان سائر باز سخیل محزون جان شده باز یعقوب بنی آمد بدرد باز دآو و بنی بود یقین باز ز کربا چو شد اندر زنجیر	تاشوئی در هر عالم در گاه بعد از انش بر کشید و گیرد کشته شده این عین ابر کش و سخت مغرور می در راهی توجه دانی ز آنکه مستی بخیر صدر هزاران جور در پیش نی در انجا رنج دیدنی تعب هر زمان میگفت او اهل من بود صدر هزاران در کنگون او بدید سر برین سر بران هر راه لاجرم نامش نهاد بوالفضل رو نمود این جایگاه او بدید دعوت حق کرده مردم آشکار در ره حق هر زمان قربان شده بوده در عشق خدا زانو و قمر در تضرع پیش رب العالمین اره کرده آن خوش نخت	دست لطف حق چو آدم بدید بعد از ان فرمود کی افلاکیا حق تعالی گفت ای ملعون چونکه تو بر میکشی از راه آن زمان او مسته و درشت صدر هزاران لطف او دریا سبیل و زنجیل و میران حق تعالی خواست اسر تر صورت ابلیس ابلیس دان نفس شومست هست با عین ماز گوئی سر تو اسر جان گاه آنجا آدم و حوا شده باز از اینهم بوده در جهان باز اسحاق بنی پیر آمده باز یوسف بود اندر مصر باز آدم چون سلیمان جهان باز یحیی آمده اندر یقین	وز غذای شترتش پرورید سجده آری پیش آدم زان توجه اسریشی از حکم شاه لصت مایه تو شد با بومین بود بار و جانان با کشت صدر هزاران حله ساخته شیر شد و میوه با جانی و د فاش گرداند سر ای فرزدا وسوسه کرده در آدم نرمان کشته شده از روح نازین که چه آمد آدم اندر خاک شیت را اندر جهان شده بت شکسته پیش حق پریم در ره حق سرور میر آمده بادشاهی کرد او اندر عبا تخت را بر پا کرده خوشان سرفه کرده ز به راه دین

مصطفی آمد درین به فرزند	سبح میزد در دلش بخیریا	مصطفی آمد درین به پادشاه	هزریان از راه داده به درفش
مصطفی آمد درین به بحر گل	قطره با از بحر او یابند گل	مصطفی آمد درین به نوک	جمله طلمات را میسر که ده خاک
مصطفی آمد درین به پیراه	و امن او گیر تا گردد پیراه	مصطفی آمد درین به فخر جان	تا جبارو بادشاه و جباران
مصطفی آمد درین به بهمن	طالبان را اندرین به جانما	مصطفی آمد درین به راز	دید به معنی درین به بازوان
مصطفی آمد درین به بحر نو	هر دو عالم یافته از وی مضبو	مصطفی آمد درین به عقل کل	عقلهای جمله رو یابند پیل
مصطفی آمد درین به پاکباز	ساکنان را بهمنها و کاسا	مصطفی آمد درین به راز	سر معنی از اینجا بازوان
مصطفی آمد درین به سحر	از دو عالم برده در عالم سحر	مصطفی آمد درین به با	زاهدان از جمال او جمال
مصطفی آمد درین به غیب	سر معنی را بدیده و عیان	مصطفی آمد درین به شاد	قطب عالم رحمته للعالمین
مصطفی آمد درین به حال	از برای عام گفتش قال	مصطفی آمد درین به عشق	این کسی دانند که اندر عشق
مصطفی آمد درین به شهادت	حکم او بر هر دو عالم پایدار	مصطفی آمد درین به ذات حق	این کسی دانند که دیدار حق
مصطفی آمد درین به شهادت	تا شوی تو هر دو عالم و درین	مصطفی آمد درین به حق	تا شوی در هر دو عالم بی نشان
مصطفی آمد درین به حق	تا رسی در قرب رب العالمین	مصطفی آمد درین به حق	جمله را حق دان بر خیز از میان
مصطفی آمد درین به حق	بشنو این معنی که پاکباز صفا	مصطفی آمد درین به حق	در او بگوید عمر خود کی شکست
مصطفی آمد درین به حق	احمدش گفته رفیق در جهان	مصطفی آمد درین به حق	گشته زهر و شیب در کربلا
مصطفی آمد درین به حق	ند در کثرت صد تا بودند	مصطفی آمد درین به حق	تا بیابی سر عشق را مکان
مصطفی آمد درین به حق	هر یکی نوعی دیگر بریان شده	مصطفی آمد درین به حق	از قدم در خون نشسته تا بهرق
مصطفی آمد درین به حق	جمله در احوال یک بینی شده	مصطفی آمد درین به حق	از خودی بگذشته وفای شده
مصطفی آمد درین به حق	و انگهی در عشق حق کامل شده	مصطفی آمد درین به حق	و انگهی از عشق در حال آمده
مصطفی آمد درین به حق	و انگهی در عشق حق ساقی شده	مصطفی آمد درین به حق	همچو ابراهیم از ربه شکون
مصطفی آمد درین به حق	هر نفس در باخته جان جهان	مصطفی آمد درین به حق	در وی بگذشته از بهشت جهان
مصطفی آمد درین به حق	سر برهنه پا برهنه دل برین	مصطفی آمد درین به حق	جمله اندر نیستی گشته است
مصطفی آمد درین به حق	همچو اسمعیل جان قربان شده	مصطفی آمد درین به حق	همچو داود نبی اندر فرغان
مصطفی آمد درین به حق	و انگهی در مصححان سلطان شده	مصطفی آمد درین به حق	همچو موسی رفته اندر کوچه
مصطفی آمد درین به حق	همچو داود نبی در تعزیت	مصطفی آمد درین به حق	چون سلیمان شاه در گداز
مصطفی آمد درین به حق	همچو عیسی بر سر از آسمان	مصطفی آمد درین به حق	عاشقان را نیز چندان غمخوار

بسم الله الرحمن الرحيم

آن خدا اول بنام کردگار	خان بهفت شش و پنج چپا	آن خداوندی که هستی ذات است	آن خداوندی که هستی ذات است	سر و عالم مصححات است
آن خداوندی که آدم از خاک	آفرید و داد او را جان پاک	آن خداوندی که شیار را بود	آن خداوندی که شیار را بود	هر یکی را در کسب است نمود
ماه را از شمس نورانی او باز	تا شود ماهی نورش در گذار	شمس را همچون چراغ نور داد	شمس را همچون چراغ نور داد	تا شود روشن نورش در بلاد
خلق را بر آب بنیاد نهاد	خاکیان آن عمر بر باد نهاد	آن یکی را جنبش ما و ام داد	آن یکی را جنبش ما و ام داد	و آن دیگر را و آسمان را داد
آنکه فرمان او قهرش بود	ناستدانی داد قوم عاود	آن خداوندی که خوشش از طهارت	آن خداوندی که خوشش از طهارت	بر خلیل آن ناز را گزاف کرد
بی پدر فرزند پیدا او کند	طفل را در دگر گویا گویند	که سگی را ره دهد تا پیشگاه	که سگی را ره دهد تا پیشگاه	که گشت او گریه را بشویند راه
این نجوم بس بروج آمد پدید	تا عبور تا عروج آمد پدید	انبیاء را در ره گل سر نمود	انبیاء را در ره گل سر نمود	اولیاء را و امن پر نمود
انبیاء را و حکم کن فلک	اولیاء را و دست کم بکن	انبیاء را و دست زد و عشق	انبیاء را و دست زد و عشق	اولیاء را و از عشق عشق
انبیاء را و دست از مکان	اولیاء را و دست از عاشقان	انبیاء را و دست از رفعتی	انبیاء را و دست از رفعتی	اولیاء را و دست از خلعی
انبیاء را و دست از عطا	اولیاء را و دست از صدق با صفا	انبیاء و اولیاء را حق بدان	انبیاء و اولیاء را حق بدان	بستر معنی کرده ام تا بوعیان
اولیاء و انبیا و حق به بین	این سخن تعلیمت او نشین	چند بانی در حجاب ای فتا	چند بانی در حجاب ای فتا	من الایمانی گفت امر مصطفی
گوشت گفته علی پاک بین	بشنوی این قرباصدق بین	لی مع الله گفت احمد در میان	لی مع الله گفت احمد در میان	لیک این فریست از از زمان
از روزی که عشق آید	لا حیرم کور می یابد و آید	مصطفی آمد درین ده پیشوا	مصطفی آمد درین ده پیشوا	پیشوای انبیا و اولیا

مجلس

بہ عرصہ کمال میں مکمل خلق و میں سا

تتموئی یابی از دست | بحر و گنج غرض صفت | بسکستی و سفید نه فحول | زمین با گرد عالم را قبول

در طبع امی فاشی نو کشور طبع مر مقبول همان شد

بحر فان بود این مر و خا | شیر و دال و گنج بے بها | در ره منی سعادت دلا بس | ترک تجردی بیایست و بس

در طبع امی فاشی نو کشور طبع مر مقبول همان شد

Masnavi-i-Shaikh Bahadur.

49 D 162

~~49 D 162~~

Indian Institute, Oxford.

The Lucknow Sparks Library.

Presented

by

Munshi Atoul Kishore.

